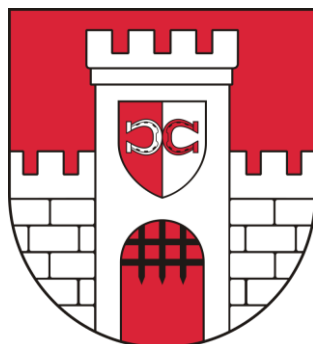

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BIAŁA
NA LATA 2019-2028**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	11
II. ANALIZA I DIAGNOZA.....	13
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	13
2. DEMOGRAFIA	13
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	14
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	15
5. GOSPODARKA	16
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	17
7. EDUKACJA I KULTURA	18
8. OCHRONA ZDROWIA.....	21
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	25
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	27
11. POMOC SPOŁECZNA.....	29
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	39
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	41
14. BEZROBOCIE	43
15. BEZDOMNOŚĆ.....	46
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	47
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI	51
18. SYTUACJA DZIECKA.....	55
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	59
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	62
21. ANALIZA SWOT	64
22. PODSUMOWANIE	75
III. PROGRAMOWANIE.....	78
1. MISJA.....	78
2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	79
3. MIERNIKI REALIZACJI CELÓW, PROGNOZA ZMIAN.....	89
4. RAMY FINANSOWE.....	93
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA	94
6. PROGRAMY I PROJEKTY	94
UWAGI KOŃCOWE.....	95

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała został przygotowany na lata 2019-2028. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, która zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, i **programową**, która zawiera założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń oraz określony został czas realizacji wyznaczonych działań. Ponadto przedstawione zostały wskaźniki monitoringowe, ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, przeprowadzona na potrzeby opracowania dokumentu strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także na analizie ankiet skierowanych do mieszkańców (liderzy lokalni, losowo wybrani mieszkańcy) i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

W ramach diagnozy analizie poddano takie obszary, jak: demografia; infrastruktura techniczna; komunikacja i transport; gospodarka; zasoby i warunki mieszkaniowe; edukacja i kultura; ochrona zdrowia; sport, rekreacja i turystyka; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczna; sektor pozarządowy; bezrobocie; bezdomność; problemy uzależnień i przemocy w rodzinie; sytuacja dziecka; sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych oraz równość płci.

Przeprowadzone badania ankietowe dotyczyły sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 22 anonimowo wypełnione arkusze. Wśród ankietowanych było 73% kobiet i 27% mężczyzn. Dominującą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (37% uczestników), a następnie 26-35 lat i 46-55 lat (po 27% ankietowanych). Znacznie mniejszy odsetek spośród badanych stanowiły osoby w wieku 56-65 lat, a grupy powyżej 65 lat oraz poniżej 26 lat nie były reprezentowane w badaniu. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to ponad połowa spośród nich deklaruje posiadanie wyższego wykształcenia, a 45% ankietowanych ma wykształcenie średnie.

63% wszystkich respondentów ankiety mieszka od urodzenia na terenie gminy Biała, a spośród pozostałych uczestników badania większość zamieszkuje w gminie dłużej niż 12 lat. Można zatem domniemywać, iż mają oni ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
22	kobiety (73%)	26-35 lat (27%)	od urodzenia (63%)	wyższe (55%)
	mężczyźni (27%)	36-45 lat (37%)	od 9 do 30 lat (37%)	średnie (45%)
		46-55 lat (27%)		
		56-65 lat (9%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 26 arkuszy wypełnionych anonimowo ankiet. 77% respondentów stanowiły kobiety, a 23% mężczyźni. Najliczniej reprezentowana była wśród respondentów grupa osób w wieku 36-45 lat (39%), a kolejne były grupy

wiekowe 26-35 lat (23%) oraz 46-55 i 56-65 lat (po 16% ankietowanych). Niewielki odsetek stanowiły osoby w wieku poniżej 25 lat, a osoby powyżej 65 r. życia nie były w tym badaniu reprezentowane. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
26	kobiety (77%)	poniżej 25 lat (6%)	od urodzenia (46%)	wyższe (62%)
	mężczyźni (23%)	26-35 lat (23%)	od 7 do 30 lat (54%)	średnie (38%)
		36-45 lat (39%)		
		46-55 lat (16%)		
		56-65 lat (16%)		

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Biała.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508. z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ również takie akty prawne, jak w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r. poz. 603);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2018 r. poz. 755 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2017 poz. 2092);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie także potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”

- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020 (WRF)

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi (Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020), które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki.

Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,

- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, będzie wspierał innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020

Proces przygotowania Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. realizowany był w okresie, gdy najważniejsze ustalenia krajowych i unijnych polityk zostały już zdefiniowane. Pozwoliło to na zachowanie niezbędnej spójności Strategii z priorytetami i celami określonymi w strategicznych i programowych dokumentach wyższego rzędu. Kluczowe wskazania wypływały dla Strategii przede wszystkim z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie oraz ze Strategii Europa 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku określa najważniejsze kierunki rozwoju regionu, będące odpowiedzią na zdefiniowane wyzwania rozwojowe, w tym wyzwanie horyzontalne dotyczące zapobiegania i przeciwdziałania procesom depopulacji. Rozwój województwa opolskiego do 2020 roku ukierunkowany został na: konkurencyjny i stabilny rynek pracy, aktywną społeczność regionalną, innowacyjną i konkurencyjną gospodarkę, dynamiczne przedsiębiorstwa, nowoczesne usługi i atrakcyjną ofertę turystyczno-kulturalną, dobrą dostępność do rynków pracy, dóbr i usług, wysoką jakość środowiska, konkurencyjną aglomerację opolską, ośrodki miejskie i obszary wiejskie. Zdefiniowanych zostało 10 celów strategicznych. Cele strategiczne 1-7 mają wymiar horyzontalny co oznacza, że zagadnienia w nich poruszane odnoszą się do całego

terytorium województwa, natomiast cele 8-10 są wyraźnie ukierunkowane terytorialnie.

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego na lata 2017-2030

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego to dokument wskazujący działania, jakie powinny być podejmowane przez Zarząd Powiatu oraz jednostki organizacyjne powiatu. W konstrukcji Strategii przyjęto zasadę komplementarności podejmowanych działań, a efekt realizacji Strategii zależy od zaangażowania i współdziałania w wielu wymiarach. Szczególną rolę w realizacji tej Strategii pełnić będą także Gminy powiatu prudnickiego, jako podmioty, które posiadają obok powiatu, największe możliwości interwencji publicznych, w tym realizacji kluczowych dla rozwoju inwestycji.

W Strategii zdefiniowano trzy cele strategiczne oraz przyporządkowano im zestaw celów szczegółowych.

1. CEL STRATEGICZNY: POWIAT PRUDNICKI OBSZAREM WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA.

Cel priorytetowy: Aktywna wspólnota lokalna.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie wysokiej jakości edukacji i wychowania
- wspieranie budowy społeczeństwa obywatelskiego

Cel priorytetowy: Wysoka jakość usług publicznych.

Cele szczegółowe:

- poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej powiatu prudnickiego
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej
- rozwój infrastruktury społecznej
- poprawa dostępności i jakości świadczenia usług publicznych
- kształtowanie oferty usług publicznych przyjaznych rodzinie

Cel priorytetowy: Dobry stan środowiska.

Cele szczegółowe:

- zachowanie i ochrona środowiska
- Poprawa ładu przestrzennego oraz rewitalizacja terenów zdegradowanych

2. CEL STRATEGICZNY: POWIAT PRUDNICKI OBSZAREM AKTYWNYM GOSPODARCZO.

Cel priorytetowy: Rozwinięty rynek pracy w przestrzeni Powiatu Prudnickiego.

Cele szczegółowe:

- dostosowanie kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy
- Integracja działań szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy

Cel priorytetowy: Zwiększona dynamika rozwoju gospodarczego.

Cele szczegółowe:

- rozwój stref aktywności gospodarczej w powiecie prudnickim
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w powiecie prudnickim
- wspieranie rozwoju konkurencyjności obszarów wiejskich
- budowa i promocja oferty turystycznej w oparciu o zintegrowane produkty turystyczne oraz markę turystyczną

3. CEL STRATEGICZNY: POWIAT PRUDNICKI ZARZĄDZANY W SPOSÓB PARTYCYPACYJNY ORAZ PARTNERSKI.

Cel priorytetowy: Budowa oraz wzmacnianie partnerskich struktur zarządzania Powiatem Prudnickim.

Cele szczegółowe:

- inicjowanie i prowadzenie partnerskiej współpracy na rzecz rozwoju powiatu prudnickiego
- wzmacnianie potencjału kapitału społecznego powiatu prudnickiego

Strategia Rozwoju Powiatu Prudnickiego, powstała dzięki inicjatywie samorządów lokalnych, będzie realizowana poprzez projekty inicjowane przez te samorzady oraz partnerów społecznych i biznesowych.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy na następne lata. W jej ramach zostały wskazane osiągnięcia w realizacji wyznaczonych działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności napotkane przy wdrażaniu strategii:

Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

- poprawa jakości świadczonych usług na rzecz społeczeństwa lokalnego,
- wzrost efektywności korzystania społeczeństwa ze środków masowego przekazu (Internet, bip itp.)

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi na terenie gminy,
- nie udało się utworzyć samopomocowej grupy wsparcia dla samotnych matek,
- brak Klubu Seniora – placówki wsparcia.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- utworzenie Klubu Seniora – placówki wsparcia,
- utworzenie „mieszkań chronionych, wspomaganych, wspieranych, treningowych”,
- kontynuowanie zamierzeń ujętych w poprzedniej strategii.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

Projekt 1 „Ku dorosłości bez nałogów”

- cel projektu: zminimalizowanie zjawiska, jakim jest wczesna inicjacja związana z sięganiem po substancje szkodliwe dla zdrowia: alkohol, papierosy czy narkotyki,
- beneficjenci projektu: uczniowie białskiego gimnazjum.

Projekt 2 „Szkoła na TAK”

- cel projektu: zagospodarowanie czasu wolnego,
- beneficjenci projektu: uczniowie Szkoły Podstawowej w Śmiczu.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że osiągnięto zaawansowane przygotowanie do wdrożenia założeń strategii; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń strategii; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia strategii; 4 – oznacza, że osiągnięto zaawansowany stopień wdrożenia założeń strategii; 5 – oznacza, że w pełni i skutecznie wdrożono założenia strategii, zaproponował – na podstawie analizy i monitoringu realizacji założeń ujętych w poprzedniej strategii – ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Biała to gmina miejsko-wiejska na południu województwa opolskiego, w centralnej części powiatu prudnickiego, zajmuje obszar 196 km², co stanowi 34,2% powierzchni powiatu. Gmina graniczy z gminami: Głogówek, Korfantów, Lubrza, Prószków, Prudnik i Strzeleczyki.

Na strukturę administracyjną gminy Biała składa się: miasto Biała oraz 30 sołectw, w tym: Browiniec Polski, Brzeźnica, Chrzelice, Czartowice, Dębina, Gostomia, Górka Prudnicka, Grabina, Józefów, Kolnowice, Krobusz, Laskowiec, Ligota Biała, Łącznik, Miłowice, Mokra, Nowa Wieś Prudnicka, Ogiernicze, Olbrachcice, Otoki, Pogórze, Prężyna, Przedmieście, Radostynia, Rostkowice, Solec, Śmicz, Wasiłowice, Wilków oraz Żabnik.

Gmina Biała położona jest w podregionie Płaskowyżu Głubczyckiego i Równiny Niemodlińskiej w dorzeczu Osobłogi. Siedzibą gminy jest miasto Biała. W 2006 roku na terenie gminy jako język pomocniczy wprowadzony został język niemiecki, tym samym gmina zyskała status jednostki administracyjnej oficjalnie dwujęzycznej.

Na obszarze gminy działa 26 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu, integracją środowisk lokalnych.

2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2018 roku gmina liczyła 10 455 osoby, wśród których były 5 489 kobiety. Stanowiły one 52,5% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła 54 osoby na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2015-2018 roku nieznacznie spadała liczba mieszkańców gminy. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, iż systematyczny spadek liczebności miał miejsce w obrębie osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście w latach 2015-2017 populacji najstarszych mieszkańców.

W rozpatrywanym okresie liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny w gminie wyrażony był więc liczbą ujemną. Saldo migracji ludności gminy było w rozpatrywanym okresie dodatnie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 749	1 738	1 657	1743
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 880	6 821	6 704	6665
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 007	2 033	2 146	2047
ogółem	10 636	10 592	10 507	10 455

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba urodzeń żywych	93	115	89	94
liczba zgonów	145	144	169	124
przyrost naturalny	-52	-29	-80	-30

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba zameldowanych osób spoza gminy	139	167	176	169
w tym z zagranicy	0	0	0	0
liczba osób wymeldowanych poza gminę	75	70	51	81
w tym za granicę	18	8	9	29
saldo migracji ogółem	64	97	125	88

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Zauważane zmiany demograficzne, jak niekorzystne zjawiska zmniejszającej się populacji osób w wieku przedprodukcyjnym dzieci i młodzieży oraz ujemnego przyrostu naturalnego, jak również wzrastającej liczby osób w wieku poprodukcyjnym wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, aby wypracować rozwiązania sprzyjające rozwojowi społecznemu i gospodarczemu gminy.

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna gminy Biała, na którą składają się drogi, kanalizacja burzowa i sanitarna, budownictwo mieszkaniowe, energetyka, energetyka ciepła jest ogólnie w stanie zadawalającym. Łączna długość linii energetycznych

napowietrznych wynosi 91,7 km, długość linii kablowych wynosi 2,2 km. W gminie nie ma sieci gazowej. Na terenie miasta i gminy Biała znajduje się 6 ujęć wody. Miasto Biała wyposażone jest w wodociąg komunalny, a tereny wiejskie gminy są zwodociągowane w 68%. W mieście funkcjonuje centralny system odbioru i oczyszczania ścieków, który jest sukcesywnie rozbudowywany. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2018 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	96,60
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	10 000
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	17,10
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	2 200
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	5 000
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	179,28
długość dróg gminnych (w km)	47,90

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez teren miasta i gminy Biała przebiegają trzy drogi wojewódzkie o numerach 414, 407 i 409. Droga 414 relacji Lubrza – Opole, Nr 407 relacji Nysa – Łącznik, Nr 409 relacji Dębina – Strzelce Opolskie.

Miasto Biała położone jest w odległości 11 km od stolicy powiatu – Prudnika i ok. 40 km od stolicy województwa – Opola. Oprócz w/w dróg wojewódzkich przez teren gminy Biała przebiega sieć dróg powiatowych zamiejskich, powiatowych wewnątrzmijskich, lokalnych miejskich i gminnych. Dokonywana sukcesywnie poprawa parametrów technicznych i eksploatacyjnych dróg przyczynia się do zwiększenia funkcjonalności i wygody ruchu.

5. GOSPODARKA

Biała to gmina przede wszystkim rolnicza. Rolnictwo gminy Biała od wielu lat zaliczane jest do najlepszych w województwie. W środkowej i południowej części obszaru gminy dominują grunty rolne posiadające bardzo korzystne warunki dla produkcji rolnej. Wysoka kultura rolna i dobre gleby gwarantują gminie najwyższe lokaty w produkcji rolnej w województwie opolskim

Na ogólną powierzchnię 14 751 użytków rolnych sektor indywidualny zajmuje areał 12 716 ha, co daje 87,6%, Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne – 22 202 ha, PPHU „Agroplon” Radostynia – 220 ha. Wg spisu rolnego w 2002 r. liczba gospodarstw rolnych w sektorze indywidualnym wynosiła 932. Wielkość gospodarstwa to 14 ha. Faktyczna średnia wielkość gospodarstwa jest większa, gdyż są prywatne dzierżawy, które nie są wykazywane w ewidencji gruntów. Ponadto część rolników zakupiło lub wdzierżawiło ziemię na terenie innych gmin.

Wysoka wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest podstawą dla intensywnej produkcji rolnej. Zasiewy zbóż zajmują areał 8 190 ha, w tym połowa to zasiewy pszenicy. Ponadto uprawia się rzepak, buraki cukrowe i ziemniaki. W hodowli zwierząt przoduje trzoda chlewna, hodzi się też bydło mleczne

W obsłudze rolnictwa działa firma ROL-POL – Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Rolnictwa Biała oraz Gminna Spółdzielnia „SCH” Biała. Skupują one od rolników płody rolne, oferując w zamian surowce do produkcji rolnej. Brak jest na terenie gminy firm przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przechowalnictwa.

W gminie działa ponad 400 podmiotów gospodarczych prowadzących głównie działalność handlową i usługową. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Biała przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba podmiotów gospodarczych w ewidencji gminnej	445	447	458	433

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2015-2018, to:

- przebudowa ul. Kilińskiego w Białej
- przebudowa ul. Wodociągowej w Białej
- przebudowa drogi gminnej z Nowej Wsi Prudnickiej
- przebudowa ul. Opolskiej w Białej – I etap

- budowa kanalizacji sanitarnej w Białej
- budowa zespołu boisk sportowych w Białej (Oś. Tysiąclecie)

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Gmina Biała posiada w swoich zasobach 55 budynków komunalnych w 100% gminnych, w tym 3 budynki w mieście i na terenie wiejskim 21 budynków. W budynkach tych znajduje się ogółem 216 lokali komunalnych o powierzchni 12 261,11 m², z czego w Białej znajdują się 172 lokale o powierzchni 9 885,12 m², a na terenie wiejskim 44 lokale o powierzchni 2 337,99 m². W budynkach tych znajdują się 34 lokale użytkowe o powierzchni 2042,79 m² – w mieście 22 o powierzchni 1 367,78 m², a na terenie wiejskim 12 lokali użytkowych o powierzchni 674,30 m².

Gmina posiada również mieszkania komunalne w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych- na terenie gminy 55 lokali mieszkalnych o powierzchni 2 809,64 m² i 24 lokale użytkowe o powierzchni 1 575,25 m². Na terenie miasta i gminy Biała działa również Spółdzielnia Mieszkaniowa z siedzibą w Prudniku. Dysponuje ona 7 budynkami, w których znajduje się 145 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 8 205,90 m². W rozbiciu na miasto i gminę wygląda to następująco: miasto Biała – 1 budynek – 4 689,80 m², miejscowość Łącznik – 6 budynków – 3 516,10 m².

Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Biała w latach 2015-2018 zawiera poniższa tabela.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba mieszkań komunalnych	220	213	211	216
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	424	400	390	417
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	12 477	11 919	11 412	12 611,11
liczba mieszkań socjalnych	13	15	17	14
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	35	31	33	30
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	534	603	726	581

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem

mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W gminie Biała tej formy wsparcia udziela Urząd Miejski, a dane dotyczące liczby dodatków i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	73	65	57	68
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	145	130	114	136
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	172 000,00	148 057,00	133 472,00	116 411,66

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

7. EDUKACJA I KULTURA

W gminie Biała funkcjonuje ogółem 9 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym: 1 żłobek, 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe i 2 szkoły gimnazjalne. Dane na temat przedszkoli i szkół w gminie oraz nauczycieli w nich zatrudnionych zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2017/2018

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
żłobek lub klub dziecięcy	1	17	3
w tym prowadzone przez gminę	0	0	0
w tym prowadzone przez inne podmioty	1	1	3
placówki wychowania przedszkolnego	3	333	16
w tym przedszkola	2	308	15
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	1	25	1
szkoły podstawowe	3	622	114
szkoły gimnazjalne	2	186	30
szkoły ponadgimnazjalne	0	0	0

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Jeśli chodzi o szeroko rozumianą działalność kulturalną, to jest ona prowadzona pod egidą Gminnego Centrum Kultury. Zakres działania ośrodka to prowadzenie statutowej działalności z młodzieżą w zakresie upowszechniania kultury (poezja, plastyka, muzyka, piosenka, turystyka), organizacja i współudział

w licznych imprezach kulturalnych, artystycznych, regionalnych, masowych, przy ścisłej współpracy ze szkołami i instytucjami działającymi w naszym środowisku. Placówka zapewnia dzieciom i młodzieży również możliwość nauki śpiewu i gry na instrumentach. Ośrodek współpracuje z ościennymi Domami Kultury w Prudniku, Korfantowie, Głogówku i Lubrzy.

Gminne Centrum Kultury swą działalność opiera na wchodzących w jego skład komórkach organizacyjnych, takich jak:

- Ośrodek Kultury
- Kluby i Świetlice
- Biblioteki Publiczne w Białej i Łączniku
- Stanowisko pracy ds. sportu i rekreacji

Ośrodek realizuje wiele stałych i cyklicznych imprez kulturalno-sportowych, spośród których warto wymienić:

- Noworoczne spotkanie seniorów
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
- Gminny konkurs recytatorski
- Konkurs zdobienia jaj wielkanocnych
- Kawiarenka poetycka
- Gminny konkurs poezji śląskiej
- Gminny przegląd zespołów artystycznych
- Bialska Parada Orkiestr Dętych
- Dni Białej
- Koncert z okazji Dnia Niepodległości
- Mikołajki
- Turniej w skacie sportowym
- Turnieje piątek piłkarskich oraz tenisa

W Gminnym Centrum Kultury swoją siedzibę mają:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu Turystyki i Rekreacji,
- Towarzystwo Społeczno Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim,
- Biblioteka niemiecka,
- Stowarzyszenie Bialska Orkiestra Dęta,
- Ochotnicza Straż Pożarna.

Przy Gminnym Centrum Kultury działa założona w 1991 roku orkiestra dęta, która od 2006 roku funkcjonuje jako Stowarzyszenie Bialska Orkiestra Dęta. Od 2004

orkiestrze towarzyszą grupy mażorettek. Istnieje również możliwość nauki śpiewu i gry na instrumentach. Dane na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

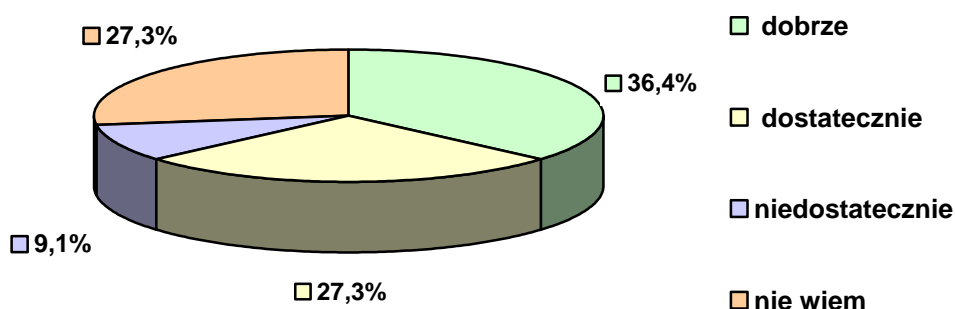
Tabela 11. Placówki kultury w gminie w 2018 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	400	13
świetlice	13	200	5
biblioteki i filie	2	630	2

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców gminy na temat oferty edukacyjnej, oferty kulturalnej w gminie, a także istniejących deficytów w tym zakresie oraz opinie dotyczące opieki w żłobkach i opieki przedszkolnej. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej placówek oświatowych.

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

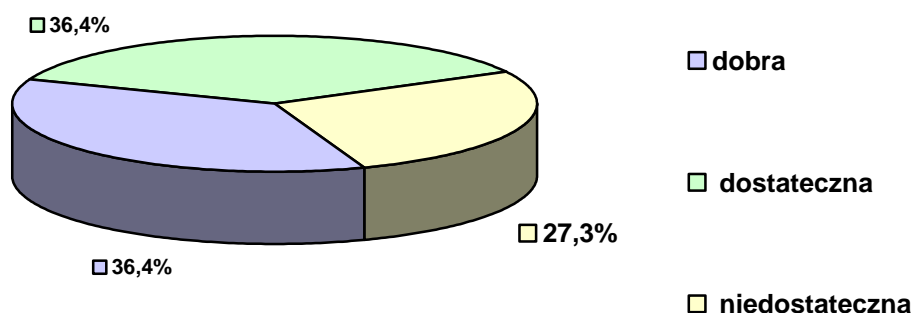

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jakość oferty edukacyjnej szkół oraz infrastrukturę oświatową w gminie oceniono pozytywnie, chociaż ponad jedna czwarta ankietowanych nie miała swojego zdania w tej kwestii. Z kolei w odpowiedzi na pytanie o deficyty w zakresie edukacji i wychowania, uczestnicy badania wymieniali najczęściej niewystarczającą liczbę miejsc w żłobku i przedszkolach, brak szkół średnich, szkół językowych, zbyt ubogą ofertę zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży, brak klubów dla młodzieży i świetlic wiejskich.

Pragnąc zidentyfikować potrzeby w obszarze kultury w gminie, poproszono ankietowanych o opinię na temat obecnej oferty kulturalnej. Zdecydowana większość respondentów oceniła tę ofertę pozytywnie. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

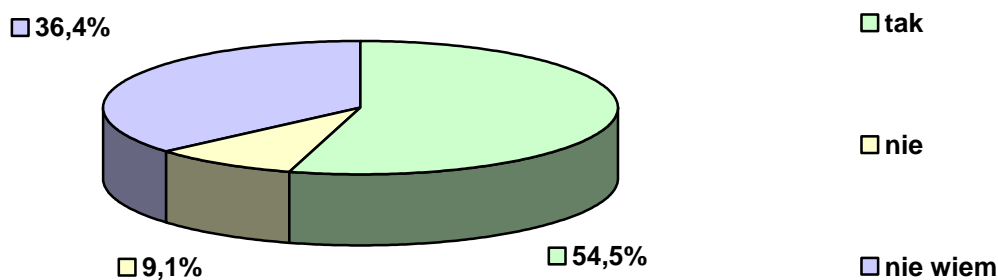

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując obiekty kulturalne lub zajęcia artystyczne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, ankietowani wymieniali: kino, klub – miejsce spotkań dla młodzieży i dorosłych, świetlice, zajęcia artystyczne dla dzieci i młodzieży.

Jedno z pytań dotyczyło kwestii zaspokojenia potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Blisko 40% badanych odpowiedziało, że oferta opieki nad dziećmi do lat 3 nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie; przeważały oceny pozytywne. Poniższy wykres zawiera rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 3. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

8. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Biała w 2018 roku funkcjonowało ogółem 5 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 4 niepubliczne, prowadzonych było 7 prywatnych praktyk lekarskich, w tym 4 stomatologiczne oraz działały 4 apteki i 1 punkt apteczny.

Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2018 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	5
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	4
liczba prywatnych praktyk lekarskich	3 – lekarskie 4 – stomatologiczne
liczba aptek i punktów aptecznych	5

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród osób korzystających z opieki medycznej w gminie Biała w 2018 roku.

Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2018 r.

rodzaj schorzenia	liczba przypadków
niedokrwistość	17
alergia – dychawica oskrzelowa	79
choroby układu moczowego	24
choroby tarczycy	13
alergia skórna	30
zniekształcenie kręgosłupa	56
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	152
otyłość	14
padaczka	8
zaburzenia rozwoju	30
wady rozwojowe układu krążenia	21
niedożywienie	1
upośledzenie umysłowe	7
alergia pokarmowa	24
choroba nadciśnieniowa	1
cukrzyca	2
wady rozwojowe układu nerwowego	3
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	3

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano zaburzenia refrakcji i akomodacji oka, alergię-dychawicę oskrzelową oraz zniekształcenia kręgosłupa. Zdecydowanie rzadziej stwierdzano alergię skórne, pokarmowe i wady rozwojowe.

Co się natomiast tyczy dorosłej populacji w gminie, to u tych osób najczęściej diagnozowano w 2018 roku choroby układu krążenia (chorobę nadciśnieniową, chorobę niedokrwienną serca, chorobę naczyń mózgowych oraz przewlekłą chorobę reumatyczną), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej oraz przewlekłe choroby układu trawiennego. Nieco rzadziej diagnozowano cukrzycę i choroby tarczycy. Wystąpiło też 6 przypadków gruźlicy.

Tabela 14. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Biała w 2018 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
choroby układu krążenia	1 636
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	545
choroby obwodowego układu nerwowego	83
przewlekłe choroby układu trawiennego	383
choroby tarczycy	222
cukrzyca	293
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	201
nowotwory	130
niedokrwistość	123
gruźlica	6

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2018 r.

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	453
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	297

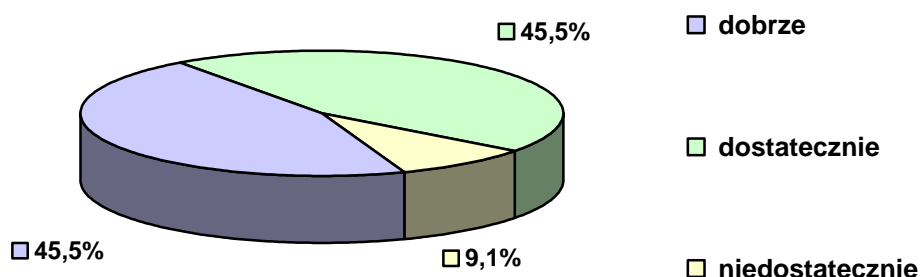
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	600
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	354

Źródła danych: Sprawozdania MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W 2018 roku w gminie Biała poradami profilaktycznymi zostało objętych 453 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 297 wizyt profilaktycznych u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 600 dzieci i młodzieży, w tym 354 osób zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Mieszkańcom gminy postawiono pytania, które pozwoliły uzyskać ich opinie zarówno jeśli chodzi o funkcjonowanie ochrony zdrowia w gminie, jak i te dotyczące koniecznych działań, jakie należałoby podjąć dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze zdrowia. Wykres zamieszczony poniżej ilustruje rozkład ocen odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie.

Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych pozytywnie oceniła ofertę w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców w gminie Biała. Tylko nieliczni ocenili ją negatywnie.

Uczestnicy badania wypowiedzieli się także w kwestii działań, przedsięwzięć lub inwestycji, jakie należałoby podjąć w gminie w celu pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Wśród odpowiedzi często podnoszono konieczność podejmowania działań mających na celu ułatwienie mieszkańcom dostępu do lekarzy specjalistów i, co szczególnie podkreślano, lekarskiej opieki domowej oraz pielęgniarskiej w dni wolne od pracy. Respondenci

chcieliby także korzystać z usług stomatologicznych w ramach NFZ. Postulowano również prowadzenie badań profilaktycznych w zakresie onkologii. Zdaniem ankietowanych, na terenie gminy powinno działać pogotowie ratunkowe.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Biała służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki i przyroda tego regionu. Na terenie gminy jest ogółem 6 obiektów sportowo-rekreacyjnych, funkcjonuje 7 klubów sportowych (w tym 2 uczniowskie kluby sportowe).

1. Baza sportowo-rekreacyjna:

- boiska do gier małych, Park Miejski, Biała ul. Prudnicka
- boiska sportowe: Biała ul. Koraszewskiego, Łącznik ul. Sportowa
- boiska do piłki nożnej: Chrzelice, Grabina, Kolnowice, Mokra, Nowa Wieś, Olbrachcice, Pogórze, Prężyna, Rostkowie, Śmicz, Ligota Bialska
- dziecięcy plac gier i zabaw dla dzieci, Biała ul. Pl. Zamkowy

2. Kluby sportowe:

Piłka nożna : LKS Polonia Biała, LKS Kolnowice, LKS Ligota-Radostynia, LUX Polonia Pogórze- Łącznik ,LKS Chrzelice.

Sekcja karate: „TORAKAN”.

Sakura no Yama So-Honbu Dojo - mała sala (dojo) do treningu japońskich sztuk walki działająca w ramach Stowarzyszenia Kultury Fizycznej w Chrzelicach.

Centrum Jujutsu-Aikijujutsu KOBUDO KENKYUKAI (stowarzyszenie do badań i studiów nad dawnymi sztukami walki). Trenowane jest tam m.in. jujutsu, iaido, bojutsu i Yawara.

Sekcja Monocyklistów – unikalna na skalę krajową grupa ekwilibrystów rowerowych na jednokołowych rowerach (unicykle) z Chrzelic, działająca od 1970 roku. Wielokrotnie brała udział w pokazach w wielu miastach Polski. Pierwsza grupa na świecie uprawiająca grę w piłkę ręczną na monocyklach. Od 1977 do 2004 r. działała pod egidą LZS-u, od 2005 do 2007 r. przy Stowarzyszeniu „Odnowa Wsi Chrzelice”. Od maja 2007 r. sekcja ponownie działa w ramach LZS i propaguje tę dyscyplinę pod hasłami „Jedno koło to więcej niż dwa” oraz "Monocykl wehikułem regionu”.

Ośrodek Szkolenia Monocyklistów ICHIRINSHA – (czyt. Icirinsia), z japońskiego: jedno kółko. Pierwszy w Polsce ośrodek o takim profilu, współpracuje

z Wydziałem Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii przy Politechnice Opolskiej, Centrum KOBUDO KENKYUKAI oraz Sekcją Monocyklistów przy LZS Chrzelice. Zadaniem ośrodka jest szkolenie w zakresie jazdy na monocyklach (nauka jazdy, podstawy gier zespołowych i zabaw na monocyklach, elementy trialu i freestyle) oraz przeprowadzanie egzaminów na poziomy umiejętności.

Gmina Biała może poszczycić się atrakcyjnym położeniem geograficznym w rejonie Płaskowyżu Głubczyckiego i Równiny Niemodlińskiej w dorzeczu Osobłogi – lewobrzeżnego dopływu Odry. Siedziba gminy, miasto Biała, leżące nad rzeką o tej samej nazwie, usytuowane jest na malowniczym wzniesieniu otoczonym nizinami.

Północne obszary gminy pokrywają duże kompleksy leśne Borów Niemodlińskich stanowiących pozostałość Puszczy Śląskiej. Wchodzą one w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu, gdzie znaleźć można rezerваты przyrodnicze „Nagłów”, „Blok” i „Jeleni Dwór”. Tereny te stanowią niezaprzeczalny walor środowiska naturalnego gminy i mogą przyczynić się do rozwoju turystyki. W Białej oraz innych miejscowościach gminy można znaleźć ciekawe przykłady historii i kultury tego regionu oraz zabytki architektury sakralnej. Na obszarze gminy i w najbliższej okolicy powstają gospodarstwa agroturystyczne i inne obiekty tworzone z myślą o turystyce, rekreacji i wypoczynku.

Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz noclegowych w gminie zawierają poniższe tabele.

Tabela 16. Sport i rekreacja w 2018 r.

liczba obiektów rekreacyjno-sportowych	6
liczba klubów sportowych (łącznie z uczniowskimi)	7
w tym liczba uczniowskich klubów sportowych	2

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

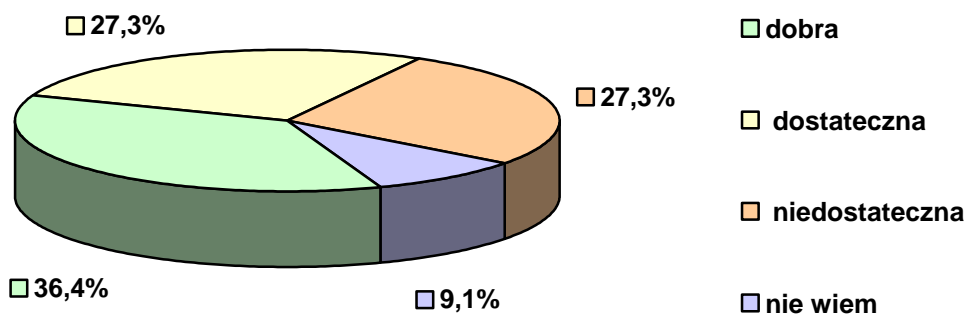
Tabela 17. Baza noclegowa w 2018 r.

liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania bez ośrodków wczasowych i gospodarstw agroturystycznych	4
liczba miejsc noclegowych w w/w obiektach zbiorowego zakwaterowania	22
liczba gospodarstw agroturystycznych	3
liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych	18

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż docenione zostały podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została wysoko oceniona przez mieszkańców.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w najbliższym okresie, respondenci wskazywali m.in. na potrzebę: rozbudowania infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem pływalni; zatrudnienia instruktora gry w tenisa; przygotowania miejsc do rekreacji spacerowej oraz organizowania ciekawych zajęć rekreacyjnych dla mieszkańców gminy w różnym wieku i wzbogacenia oferty pozaszkolnej dla dzieci.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Posterunek Policji w Białej, w latach 2016-2018 na terenie gminy Biała stwierdzono ogółem 225 przestępstw (odpowiednio: 71 w roku 2016, 66 w roku 2017 i 88 w 2018 r.), w tym.

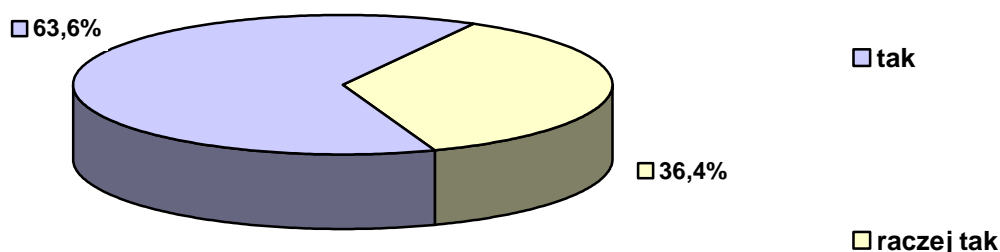
1. przeciwko życiu i zdrowiu – 3; 3; 1;
2. przeciwko wolności – 9; 10; 5
3. przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – 21; 16; 20;
4. przeciwko mieniu – 22; 30; 39
5. przeciwko rodzinie i opiece – 10; 6; 21;

6. przeciwko wiarygodności dokumentów – 3 (2016 r.);
7. przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – 1; 1; 1;
8. z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 2 (2016 r.).

W latach 2016-2018 prowadzono na terenie gminy 1 czynność z udziałem nieletniego sprawcy czynów zabronionych.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Biała pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że czują się bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Respondentów ankiety zapytano również o działania, jakie ich zdaniem należy prowadzić lub podjąć, w celu przeciwdziałania przestępczości i zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom gminy. W odpowiedzi badani najczęściej postulowali zwiększenie obecności policji w przestrzeni publicznej; częstsze wizyty dzielnicowych i patrole, szczególnie w piątki i soboty wieczorem, a także zainstalowanie monitoringu.

Z kolei w celu zapewnienia bezpieczeństwa na drodze uczestnicy badania ankietowego najczęściej wskazywali na konieczność poprawy stanu technicznego dróg i ulic, zamontowania dodatkowego oświetlenia ulicznego, utworzenia większej liczby oznakowanych przejść dla pieszych, a także budowę poboczy i chodników oraz progów zwalniających w okolicy szkół i przedszkoli.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw o świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów czy prawo energetyczne.

Z końcem 2018 roku kadre Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 17 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 18. Stan zatrudnienia w OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	0
pracownicy socjalni	5	0
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	3	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0
pozostali pracownicy	8	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na ośrodek pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. Z prezentowanych danych wynika, że w gminie Biała na 1 pracownika socjalnego przypadało w 2018 roku 2 091 mieszkańców.

Tabela 19. Wykształcenie kadry OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		1	4
	średnie kierunkowe			1
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	2
		w trakcie realizacji		

	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany		1
		w trakcie realizacji		
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany		
		w trakcie realizacji		

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Z końcem 2018 roku wykształcenie wyższe kierunkowe posiadało 5 pracowników Ośrodka, 3 legitymowało się także ukończoną specjalizacją z zakresu organizacji pomocy społecznej, a 3 osoby były zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego. Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2015-2018 w gminie Biała na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2015-2018

wielkość wydatków (w zł)	2015	2016	2017	2018
ogółem	3 925 895	7 701 860	9 877 064	10 092 254
w tym na świadczenia pomocy społecznej	1 358 564	1 390 024	1 381 731	1 397 667
w tym na świadczenia rodzinne	1 712 343	2 143 386	2 359 433	2 364 334
na zadania własne gminy	2 193 054	2 175 674	2 262 171	2 294 150
na zadania zlecone gminie	1 732 841	5 526 186	7 614 894	7 798 104

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Wartość środków finansowych przeznaczanych przez gminę na pomoc mieszkańcom znacznie wzrosła w 2016 r. i latach następnych, co wiąże się z wprowadzeniem świadczenia wychowawczego i innych programów pomocowych.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej OPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, PUP, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2015-2018.

Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba osób	268	268	235	219
liczba rodzin	204	198	189	177
liczba osób w rodzinach	446	428	391	363
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	4,1	4,0	3,7	3,5

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2015-2018 zmniejszała się z roku na rok. Analogicznie zmniejszał się udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy. Uzupelnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2018 roku.

Tabela 22. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach
0-16 lat	89
17-21 lat	25
22-30 lat	16
31-40 lat	35
41-50 lat	39
51-60 lat	75
61-70 lat	27
71 lat i więcej	57
razem	363

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Tabela 23. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	15
pracuje dorywczo	17
nie pracuje	73
studiuje	0
uczy się	11
na rencie	7
na emeryturze	46
na zasiłku dla bezrobotnych	1
bezrobotny bez prawa do zasiłku	84

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2018 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 16. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez zatrudnienia i bez prawa do zasiłku. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018

powód przyznania pomocy	liczba rodzin				liczba osób w rodzinach			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
ubóstwo	165	156	130	108	371	357	279	212
bezdomność	2	1	0	2	2	1	0	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	10	12	9	10	66	79	63	72
bezrobocie	140	127	112	95	340	298	254	221
niepełnosprawność	47	50	50	51	99	119	115	120
długotrwała lub ciężka choroba	43	42	58	49	65	66	79	73
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	1	1	10	18	1	1	41	71
w tym rodziny niepełne	1	1	4	9	1	1	12	29
w tym rodziny wielodzietne	0	0	4	9	0	0	26	45
przemoc w rodzinie	14	14	14	19	55	45	48	63
alkoholizm	6	5	26	26	7	6	57	47
narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	2	0	1	1	2	0	1
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
zdarzenia losowe	1	0	0	0	3	0	0	0
sytuacja kryzysowa	14	11	13	19	55	33	45	63
kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018 było ubóstwo, a w drugiej kolejności bezrobocie. W obu przypadkach na przestrzeni rozpatrywanego okresu nastąpił spadek liczby rodzin i osób borykających się z tym problemem i wymagających wsparcia. Istotnymi przyczynami udzielania wsparcia ze strony pomocy społecznej były niepełnosprawność

i długotrwała lub ciężka choroba. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym z tych przyczyn przyznano wsparcie była zbliżona i wykazywała tendencję zwyżkową.

Kolejnym zauważalnym powodem przyznawania wsparcia była przemoc w rodzinie. W latach 2015-2018 liczba rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano pomoc z tego powodu nie ulegała istotnym wahaniom. Znacznie rzadziej pomoc społeczna trafiała do rodzin, które wymagały takiego wsparcia ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa oraz z powodu alkoholizmu.

Podsumowując: na podkreślenie zasługuje fakt, iż na przestrzeni trzech analizowanych lat w gminie systematycznie spadała liczba osób, które wymagały wsparcia z powodu ubóstwa. Taki stan rzeczy może być odzwierciedleniem wzrastającego poziomu życia i coraz lepszej kondycji finansowej mieszkańców regionu. Należy mieć jednak na uwadze, iż nie wszyscy potrzebujący zgłaszają się po pomoc. Część osób ubogich nie jest widoczna w systemie pomocy, a przyczyny takiego stanu rzeczy najczęściej są bardzo subiektywne i związane z poczuciem wstydu, wewnętrzną potrzebą zachowania samodzielności lub wiążą się z brakiem akceptacji warunków wymaganych do spełnienia, aby uzyskać pomoc, a wynikających z obowiązującego systemu prawnego.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez OPS wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2015-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2015-2018

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano świadczenie				liczba rodzin				liczba osób w rodzinach			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
pieniężna	176	170	154	138	172	164	149	135	378	357	323	363
rzeczowa	97	99	84	84	62	58	54	60	185	181	142	157
praca socjalna	x	x	x	x	185	183	174	181	369	352	332	362
poradnictwo specjalistyczne	x	x	x	x	0	0	0	0	0	0	0	0
schronienie	2	1	0	2	2	1	0	2	2	1	0	2
usługi opiekuńcze	26	30	37	39	26	29	37	37	32	36	50	48
specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	0	2	3	1	0	1	3	6	0	5	14

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Najwięcej rodzin korzystało w latach 2015-2018 w gminie z pomocy w formie pracy socjalnej oraz z pomocy finansowej, głównie w postaci zasiłków, a w następnej kolejności z pomocy rzeczowej, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków, ubrań bądź sprzętów codziennego użytku. We wszystkich przypadkach dał się zauważyć spadek liczby rodzin i osób w rodzinach, które tę pomoc otrzymywały. W znacznie większym zakresie świadczone w gminie wsparcie w postaci usług opiekuńczych. W tym przypadku należy odnotować wzrost liczby osób i rodzin, którym udzielono takiego rodzaju pomocy. Dodatkową formą pomocy jest kontrakt socjalny, w latach 2015-2018 zawarto odpowiednio 7, 2, 2 i 6 takich kontraktów.

Istotnym wsparciem dla borykających się z rozlicznymi problemami klientów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny. W 2018 roku na terenie gminy 12 rodzin skorzystało z takiego wsparcia. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2015-2018.

Tabela 26. Asystenci rodziny w gminie w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	11	13	11	12
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	21	23	28	29

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 27. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba osób z gminy skierowanych do DPS	10	2	7	6
liczba osób z gminy przebywających w DPS	9	2	6	2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Opisane i zanalizowane powyżej zadania, jakie realizują jednostki pomocy społecznej oraz rodzaje wsparcia udzielanego przez OPS w Białej osobom i rodzinom zamieszkującym teren gminy i wymagającym pomocy nie wyczerpują całego spektrum działań podejmowanych przez pracowników Ośrodka. Dane na temat form pomocy nieujętych w poprzednich zestawieniach zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 28. Inne formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2015-2018

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie				liczba rodzin				liczba osób w rodzinach			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
sprawienie pogrzebu	0	1	3	0	0	1	3	0	0	1	3	0
stypendia szkolne	55	22	26	15	23	13	12	8	92	44	54	29
prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	4	3	7	14	4	4	7	14	4	7	12	14
piecza zastępcza	6	2	1	0	4	4	3	0	8	4	5	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej przyznawał także mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. Wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano w latach 2015-2018, rosła z roku na rok, co obrazuje poniższe zestawienie.

Łączna wartość świadczeń rodzinnych przyznawanych w analizowanym okresie, to: rok 2015 – 1 411 638 zł; rok 2016 – 1 835 523,64 zł; rok 2017 – 2 047 041,05 zł, 2018 – 2 074 831,03 zł. Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, ulegała wahaniom i w latach 2015-2018 wynosiła odpowiednio: 221, 269, 254 i 559 osób.

Do świadczeń rodzinnych należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2018

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			
	2015	2016	2017	2018
zasiłek rodzinny	4 012	4 666	4 754	4582
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	29	51	28	30
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	62	77	92	98
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	157	145	182	161
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	434	429	516	443
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	239	349	388	384
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	562	578	596	478
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	654	677	861	796
zasiłek pielęgnacyjny	2 170	2 150	2 111	2 028
świadczenie pielęgnacyjne	330	371	409	416
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	56	68	63	66
świadczenie rodzicielskie	0	199	249	259
dodatek dla opiekuna / SZO	- / 1	- / 12	- / 16	- / 52
razem	8 706	9 772	10 265	9 793

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

W latach 2015-2018 wahała się ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2015-2018 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Poza wymienionymi wyżej świadczeniami rodzinnymi uprawnionym mieszkańcom gminy wypłacano również świadczenie wychowawcze. Poniżej zamieszczono szczegółowe zestawienie w odniesieniu do tego świadczenia za rok 2018.

- liczba wniosków – 687, w tym w ramach koordynacji – 312
- **liczba wydanych decyzji – 566**
- liczba dzieci, które otrzymały 500+ – 1035, w tym w ramach koordynacji – 258
- liczba świadczeń – 10011
- **kwota – 4 980 828,01zł.**

Ponadto na podstawie ustawy z 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w analizowanym okresie lat 2015-2018 przyznano w gminie Biała w 2017 roku 1 takie świadczenie w kwocie 4 000 zł.

Kolejną formę świadczeń udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej stanowiły świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	25	18	13	17
liczba przyznanych świadczeń	321	287	234	261
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	128 851	120 424	101 790	110 490

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek powiatowych, które obejmują swoim wsparciem teren gminy.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Prudniku w roku szkolnym 2017/2018 udzielała wsparcia osobom z gminy Biała. Świadczone wsparcie polegało na przeprowadzaniu diagnoz psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych, doradztwa zawodowego, porad i konsultacji. Po każdym badaniu udzielano porady do dalszego postępowania z dzieckiem. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna udzielała również porad i interwencji w sprawach molestowania seksualnego dzieci, odbywano spotkania z wychowawcami i nauczycielami. Dla zdiagnozowanych uczniów Poradnia wydawała również orzeczenia i opinie dla celów oświatowych oraz informacje o wynikach badań, zwykle na potrzeby lekarza specjalisty lub komisji ds. orzekania o niepełnosprawności.

Kolejną instytucją wsparcia jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR w gminie w odniesieniu do jej mieszkańców w zakresie pieczy zastępczej.

Tabela 31. Działalność PCPR- w odniesieniu do mieszkańców gminy Biała w zakresie pieczy zastępczej w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	2	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	7	7	5	7
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	0	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	7	7	5	7
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	1	0	7
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	4	4	3	3
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	0	0	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

W 2018 roku na terenie gminy Biała funkcjonowało 26 organizacji pozarządowych. Samorząd w oparciu o akt prawa miejscowego podejmował z nimi współpracę, która mogła przybierać różne formy, zawsze jednak celem była poprawa jakości życia regionu i jego mieszkańców. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 32. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie Biała

I.p.	nazwa organizacji	adres
1.	Stowarzyszenie Partnerskie „Pax Silesia”	ul. Rynek 10, 48-210 Biała
2.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Chrzelice”	Chrzelice 177, 48-220 Łącznik
3.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Gostomia”	Gostomia 8 B, 48-210 Biała
4.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Łącznik”	ul. Świerczewskiego 30/1 48-220 Łącznik
5.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Rostkowice”	Rostkowice 38, 48-210 Biała
6.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Prężyna”	Prężyna 6, 48-210 Biała
7.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Wilków”	Wilków 39, 48-210 Biała
8.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Solec”	Solec 27, 48-210 Biała
9.	Stacja Opieki Caritas Diecezji Opolskiej	ul. Stare Miasto 24, 48-210 Biała
10.	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim – Zarząd Gminny Biała	ul. Prudnicka 35, 48-210 Biała
11.	Stowarzyszenie "Ochotnicza Straż Pożarna"	ul. Prudnicka 35, 48-210 Biała
12.	Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”	ul. Prudnicka 35, 48-210 Biała
13.	Stowarzyszenie Sportowe „Akademia Piłkarska Biała”	ul. Stare Miasto 17/1 48-210 Biała
14.	Stowarzyszenie „Biała Orkiestra Dęta” OPP	ul. Prudnicka 35, 48-210 Biała
15.	Związek Doradztwa Rolniczego	Krobusz 3, 48-210
16.	Zrzeszenie Producentów Rolnych Gminy Biała	ul. Składowa 7, 48-210 Biała
17.	Zrzeszenie Producentów Rolnych Trzody Chlewnej Wsi Grabina	Grabina 107, 48-210 Biała
18.	Stowarzyszenie Partnerstwo Borów Niemodlińskich – LGD	ul. Rynek 52, 49-100 Niemodlin
19.	Stowarzyszenie Przyjaciół Śmicza	Śmicz 60 b, 48-210 Biała
20.	„Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej”	ul. Moniuszki 8, 48-210 Biała
21.	Centrum Jujutsu-Aikijujutsu KOBUDO KENKYUKAI	Chrzelice 177, 48-220 Łącznik

22.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Pogórze”	Pogórze 169, 48-220 Łącznik
23.	Stowarzyszenie „Odnowa Wsi Ligota Bialska”	Ligota Bialska 60, 48-210 Biała
24.	Samodzielne Koło Gospodyń Wiejskich w Chrzelicach	Chrzelice 93, 48-220 Łącznik
25.	Koło Grabina Związku Górnośląskiego	Grabina 36, 48-210 Biała
26.	Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Białej	ul. Prudnicka 29, 48-210 Biała

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

W 2018 roku w gminie Biała funkcjonowało 10 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 33. Parafie rzymskokatolickie i kościoły na terenie gminy Biała

I.p.	nazwa	adres
1.	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Białej Kościół filialny pw. św. Ap. Piotra i Pawła na Starym Mieście w Białej	ul. 1-go Maja 8 48-210 Biała
2.	Kościół pw. Aniołów Stróżów w Gostomii	Gostomia 5 48-217 Gostomia
3.	Kościół pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Grabinie	Grabina 84 48-215 Ligota Bialska
4.	Kościół pw. św. Jana Nepomucena w Kolnowicach	Kolnowice 75 48-210 Biała
5.	Kościół pw. św. Stanisława Męczennika w Ligocie Bialskiej	Ligota Bialska 1 48-215 Ligota Bialska
6.	Kościół parafialny Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Łączniku Kościół filialny pw. Św. Jadwigi Śląskiej w Mokrej Kościół filialny pw. Niepokalanego Serca Maryi w Mosznej Kościół filialny pw. św. Edyty Stein w Pogórze	ul. Świerczewskiego 24 48- 220 Łącznik
7.	Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Olbrachcicach	Olbrachcice 74 48-210 Biała
8.	Kościół pw. św. Jakuba Apostoła w Prężynie	Prężyna 28 48-210 Biała
9.	Kościół parafialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Śmiczu Kościół filialny pw. Św. Piotra i Pawła w Miłowicach	Śmicz 107, 48-210 Biała
10.	Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzyciela Kościół w Solcu Kościół filialny pw. Matki Boskiej Fatimskiej w Krobuszu Kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża w Browińcu Polskim	Solec 37 48-217 Gostomia

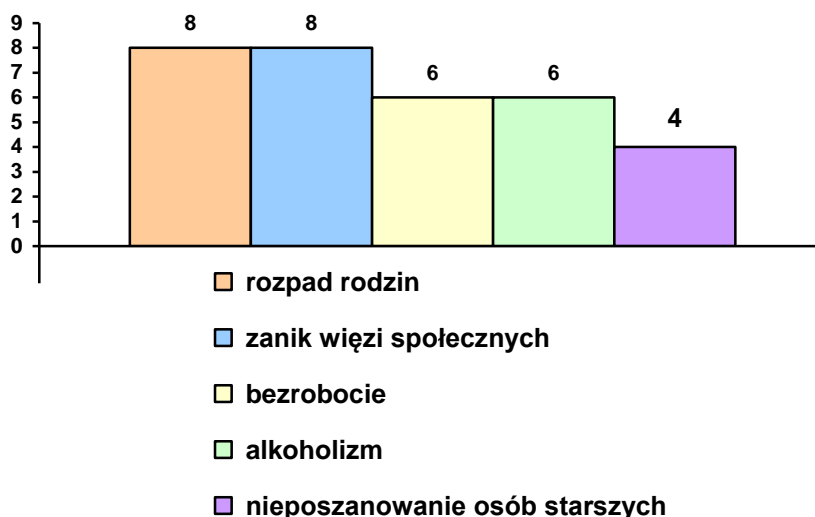

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach identyfikacji problemów społecznych gminy Biała oraz próby określenia stopnia ich natężenia zostały przeprowadzone badania przy zastosowaniu ankiety skierowanej do mieszkańców gminy. W badaniu wzięło udział 22 respondentów, mogła w nim wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę.

Uczestników badania poproszono o wskazanie problemów, które ich zdaniem są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie to miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

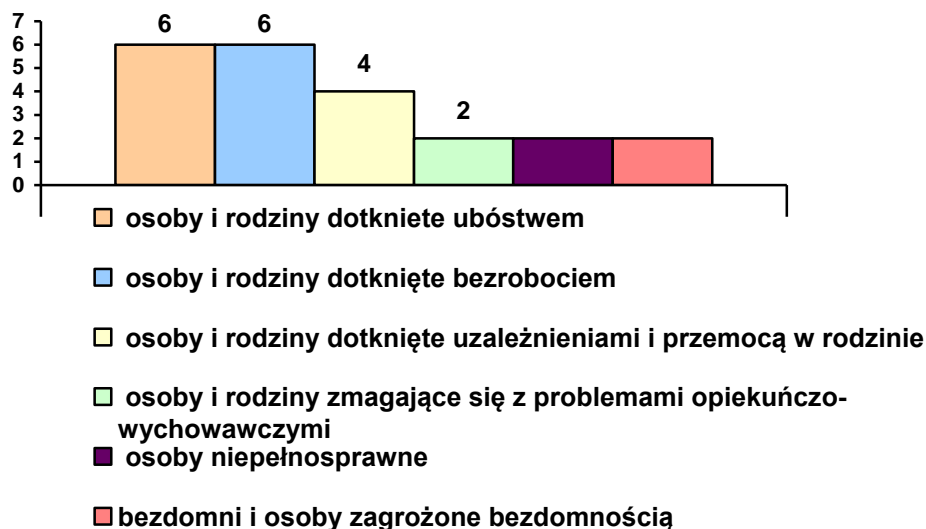

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali rozpad rodzin i zanik więzi społecznych. Poza ujętymi w wykresie zjawiskami i problemami, wymieniano także dewastację środowiska naturalnego.

W kolejnych pytaniach ankietowani wybierali spośród zaproponowanych odpowiedzi kategorie osób i grup, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz wskazywali obszary, w których prowadzone działania lub oferta pomocy są najbardziej niezadowolające. Najczęściej wybierane odpowiedzi uwzględniono w wykresach zamieszczonych poniżej.

Wykres 8. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 9. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowalające?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie, aby zapobiegać wykluczeniu społecznemu osób i rodzin i integrować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność monitorowania sytuacji osób i rodzin, w tym starszych, borykających się z różnymi problemami, bardziej narażonych na wykluczenie, tak, by móc odpowiednio reagować i wspierać, a w razie potrzeby ułatwić dostęp do specjalistycznej pomocy.

Za istotne uznano podniesienie poziomu edukacji i stworzenie dzieciom i młodzieży możliwości wszechstronnego rozwoju. Postulowano likwidację bezrobocia i wspieranie aktywizacji zawodowej. Podkreślono potrzebę tworzenia miejsc spotkań i spędzania wolnego czasu przeznaczonych dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz atrakcyjną organizację tego czasu, aby trafiała w oczekiwania różnych grup mieszkańców i zachęcała ich do wspólnych działań. W wypowiedziach nie zapomniano o seniorach, którym także należałoby zapewnić ciekawą ofertę spędzania czasu dostosowaną do możliwości i oczekiwań tej grupy mieszkańców.

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczono do nich instytucje pomocy społecznej. Wymieniono również: organy samorządowe, instytucje kultury, świetlice środowiskowe, placówki oświatowo-wychowawcze i organizacje charytatywne.

Z wypowiedzi uczestników badania ankietowego wynika, iż raczej pozytywnie oceniają oni komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami regionu, ale oczekują publikowania informacji o wszelkich działaniach planowanych i podejmowanych w gminie oraz większej liczby spotkań i zebrań z przedstawicielami władz samorządowych różnych szczebli.

14. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Biała na przestrzeni ostatnich lat ulegała poprawie; spadała bowiem liczba osób pozostających bez pracy, w tym kobiet, które stanowiły większość ogółu osób bezrobotnych. Jednocześnie udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym podlegał w latach 2015-2018 wahaniom. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 34. Stan bezrobocia w gminie w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 880	6 821	6 704	6 665
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	363	320	245	218
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	204	169	133	128
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	3,0%	4,7%	3,7%	3,3%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Prudniku.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2015-2018 w powiecie prudnickim, województwie opolskim i w kraju.

Tabela 35. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
stopa bezrobocia w powiecie prudnickim	15,2%	13,5%	10,1%	9,5%
stopa bezrobocia w województwie opolskim	10,1%	9,0%	7,3%	6,3%
stopa bezrobocia w kraju	9,7%	8,3%	6,6%	5,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2015-2018 powiat prudnicki charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa opolskiego i kraju, stopą bezrobocia. Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (%)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	40	27	67,5
25-34 lata	48	43	66,7
35-44 lata	32	21	65,62
45-54 lata	47	32	62,09
55-59 lat	29	16	55,1
60 lat i więcej	26	x	x
czas pozostawania bez pracy	ogółem	kobiet	udział kobiet
do 1 miesiąca	40	20	50,0
1-3 miesiące	50	29	58,0
3-6 miesięcy	34	20	58,82
6-12 miesięcy	25	17	68,0
12-24 miesiące	20	13	65,0
powyżej 24 miesięcy	49	29	53,18
staż pracy	ogółem	kobiet	udział kobiet
bez stażu	23	14	60,87
do 1 roku	40	27	67,5
1-5 lat	56	36	64,3

5-10 lat	30	15	50,0
10-20 lat	40	22	55,0
20-30 lat	25	13	52,0
30 lat i więcej	4	1	25,0
wykształcenie	ogółem	kobiet	udział kobiet
wyższe	13	9	69,2
policealne i średnie zawodowe	40	26	65,0
średnie ogólnokształcące	14	8	57,1
zasadnicze zawodowe	91	53	58,2
gimnazjalne i niższe	60	32	53,3

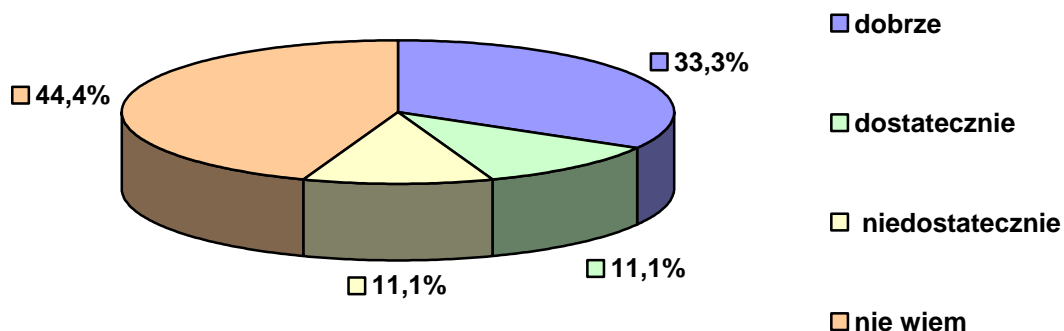
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Prudniku.

Na koniec 2018 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, osoby w wieku 25-34 lata i 45-54 lata, osoby ze stażem pracy 1-5 lat, do 1 roku oraz ze stażem 10-20 lat. Najmniej bezrobotnych w 2018 roku było w grupach: osób ze stażem pracy powyżej 30 lat, osób z wykształceniem wyższym, osób pozostających bez pracy 12-24 miesiące oraz osób w wieku 60 lat i więcej.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób pozostających bez pracy do 1 roku i osób w wieku 55-59 lat. W roku 2018 najczęściej zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Prudniku bezrobotnych poprzednio pracowało w przetwórstwie przemysłowym oraz handlu.

W gminie Biała bezrobocie było drugim powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach wyraźnie spada jego poziom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach. O tym, jak dotkliwie są skutki bezrobocia mogą świadczyć wypowiedzi mieszkańców, którzy sytuują rodziny dotknięte tym problemem wśród grup najbardziej zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu.. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Obecnie jest ona w dużej mierze wynikiem kryzysu polityki mieszkaniowej, w szczególności w odniesieniu do budownictwa socjalnego i komunalnego. Rodziny ubogie zagrożone eksmisją z powodu zadłużenia nie zawsze mogą liczyć na pomoc krewnych lub mieszkanie zastępcze, co jest przyczyną występowania bezdomności. Istotna jest także dysfunkcjonalność instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Bezdomność może też dotyczyć młodzieży opuszczającej domy dziecka i osób starszych oczekujących na miejsce w domach pomocy społecznej. Osobami bezdomnymi są także osoby, które wybrały taki styl życia.

Liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Biała z powodu bezdomności ograniczała się w latach 2015-2018 do pojedynczych przypadków, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 37. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS z powodu bezdomności w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba rodzin	2	1	0	2
liczba osób w rodzinach	2	1	0	2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką i łagodzeniem zarówno objawów, jak i skutków tych zjawisk. Na szczeblu gmin działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki, takich jak:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2015-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2015	2016	2017	2018
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	202 878	175 914	173 185	166 330
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	9 739	7 000	1 851	2 000
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	3 373	3 200	3 200	3 200
razem	215 990	186 114	178 236	171 530

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białej.

W latach 2015-2018 w gminie Biała spadała wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Białej oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 39. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2015-2018 w tym zakresie

	2015	2016	2017	2018
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	35	34	32	31
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0	1
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	31	18	26	18
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia	12	7	11	7

na sprzedaż napojów alkoholowych				
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białej.

W latach 2015-2018 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych ulegała zmniejszeniu, mniej było także zezwoleń na taką sprzedaż na terenie gminy.

Tabela 40. Działalność GKRPA w latach 2015-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2015	2016	2017	2018
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	13	20	26	15
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	5	10	5
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	1	1	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	2	7	2	1
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białej.

Na przestrzeni lat 2015-2018 zmieniała się liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, zmieniała się też liczba wniosków do sądu o obowiązkowe leczenie odwykowe, przedstawiciele Komisji kontaktowali się z ofiarami przemocy w rodzinie, a sprawcy przemocy byli kierowani na terapię.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy zwykle również Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2015-2018 na terenie gminy Biała pomoc przyznana ze względu na przemoc w rodzinie dotyczyła takiej samej liczby rodzin. Wsparcie świadczone z powodu uzależnienia od alkoholu nieznacznie zmniejszyło się w 2018 roku.

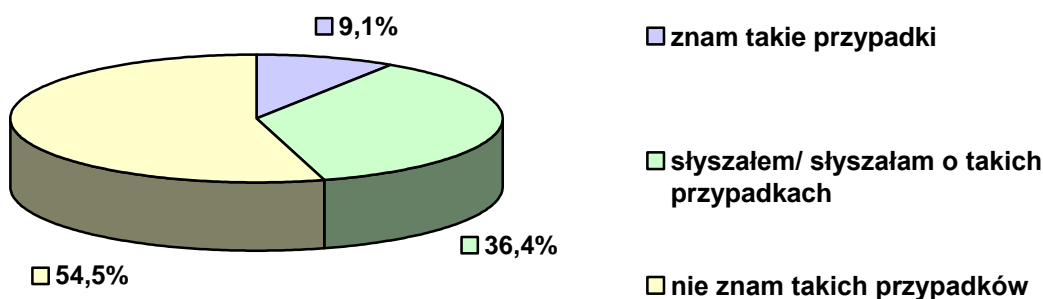
W pewnym stopniu zgodne tymi danymi pozostają wyniki badania ankietowego, gdzie alkoholizm był często wskazywanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów. Oznacza to, iż jest dotkliwie odczuwany przez mieszkańców i może stanowić realne zagrożenie porządku społecznego i prawidłowego funkcjonowania rodzin.

Jeśli chodzi o przemoc w rodzinie, to zarówno oszacowanie rzeczywistej skali tego zjawiska, jak i pomoc ofiarom są niezwykle trudne z wielu powodów, m.in. dlatego, iż ofiarami są najczęściej kobiety i dzieci, czasem osoby starsze lub niepełnosprawne, u których szukaniu pomocy towarzyszy obawa, a niekiedy wstyd związany z ujawnieniem sprawcy – osoby spokrewnionej lub bliskiej.

Potwierdzeniem takiego stanu rzeczy mogą być wypowiedzi mieszkańców, którzy w badaniu ankietowym odnieśli się do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

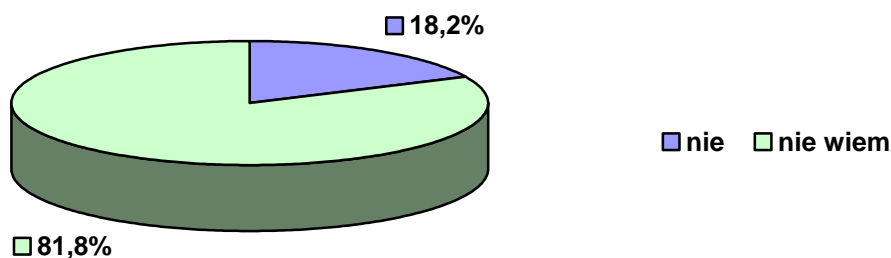

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych twierdzi, iż nie zna przypadków stosowania przemocy w rodzinie, nieco mniej niż połowa badanych zna takie przypadki lub o nich słyszała.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy respondenci najczęściej wskazywali na odpowiedź „nie wiem”, co świadczy o znacząco dużym braku świadomości badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem. Mniej niż jedna piąta ankietowanych uznała, iż istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie.

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego instytucji i organizacji. Konieczne jest dokładne rozpoznanie danego problemu i okoliczności jego występowania oraz zapewnienie ciągłości działań podejmowanych wcześniej, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego. W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli OPS, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Procedurę kończy się po zrealizowaniu opracowanego przez grupę roboczą indywidualnego planu pomocy dla rodziny lub po ustaniu przemocy w rodzinie - na wniosek instytucji, która założyła „NK”, albo w przypadku, gdy rodzina nie jest zainteresowana rozwiązaniem problemu i prowadzenie „NK” staje się bezzasadne.

W 2018 roku na terenie gminy założono 18 „Niebieskich Kart”, z lat poprzednich kontynuowano prace nad 6 kartami. Prowadzone sprawy dotyczyły 4 rodzin z problemem alkoholowym, a objętych pomocą w formie opieki asystenta była 1 rodzina. W sumie członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego spotkali się 109 razy w grupach roboczych i 4 spotkaniach całego Zespołu.

Wszystkie działania i procedury odbywają się we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją i Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej. Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Biała w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie wykładów, spotkań ze specjalistami, programów, konkursów, imprez sportowych i artystycznych.

W gminie Biała jednostkami wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie są (obok OPS i GKRPA) Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny, Grupa AL.-ANON, psycholog oraz świetlice w 13 miejscowościach gminy, a poza gminą Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku i Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Zasada równości szans kobiet i mężczyzn wynika z postanowień Traktatu Amsterdamskiego oraz Rozporządzeń Rady Europejskiej i jest obligatoryjna dla wszystkich podmiotów korzystających ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2015-2018 roku w gminie Biała struktura ludności pod względem płci była stabilna; nieco ponad połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 41. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba ludności gminy ogółem	10 636	10 592	10 507	10 455
liczba kobiet na stu mężczyzn	109	109	110	110

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Prudniku, w całym rozpatrywanym okresie, kobiety stanowiły ponad połowę ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 42. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba bezrobotnych ogółem	363	320	245	2018
liczba bezrobotnych kobiet	204	169	133	128
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	56,1%	52,8%	54,2%	58,7

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Prudniku.

Na podstawie przytaczanych już w niniejszym opracowaniu danych można stwierdzić, iż bezrobocie nie stanowi w chwili obecnej największego problemu gminy, a udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 3,3%, to już udział pozostających bez pracy kobiet w liczbie osób bezrobotnych wynosi 58,7%

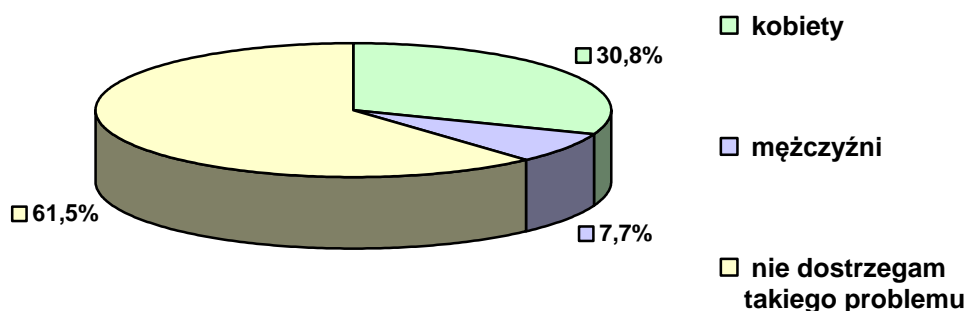
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety zdecydowanie przeważały w większości wyróżnionych kategorii, zarówno, jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, doświadczenie zawodowe i wykształcenie. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób pozostających bez pracy do 1 roku i osób w wieku 55-59 lat.

Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego. W przypadku gminy Biała problemem jest niewystarczająca oferta opieki nad dziećmi do lat 3, na co zwracali uwagę mieszkańcy wypowiedający się w badaniach ankietowych.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Biała przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 26 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 13. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

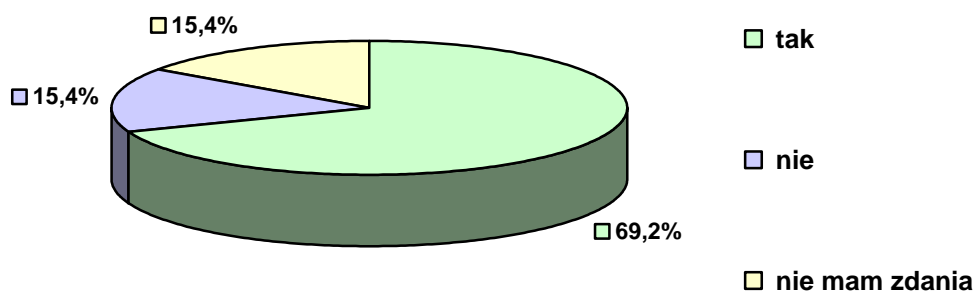

Dane z badania ankietowego.

Ponad 60% ankietowanych nie dostrzega problemu zawartego w pytaniu. Większość z pozostałych uczestników badania stwierdziła, że bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Respondentów zapytano także, czy ich zdaniem płeć ogranicza możliwości rozwijania kariery zawodowej lub społecznej. Większość stwierdziła, że nie. Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Zdecydowana większość (ponad 60%) nie spotkała się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie, nieliczni o nich słyszeli.

Blisko 70 % ankietowanych uważa, że kobiety i mężczyźni mają w gminie jednakowe warunki rozwoju. Opinie respondentów na ten temat zawiera poniższy wykres.

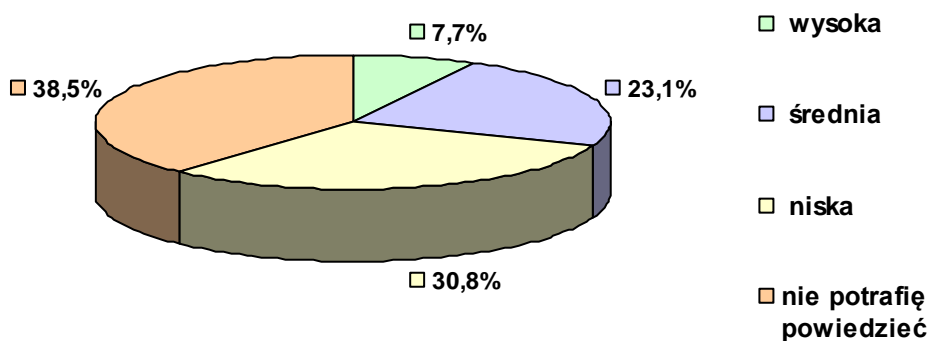
Wykres 14. Czy wg Pani/Pana zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają na terenie gminy stworzone jednakowe warunki umożliwiające im rozwój osobisty i zawodowy?

Dane z badania ankietowego

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

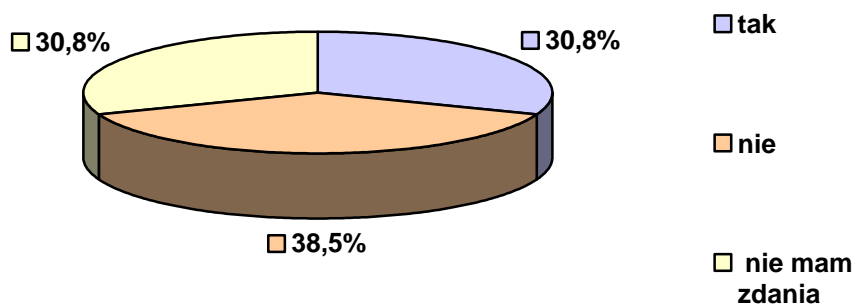
Wykres 15. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego

Prawie 40% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, a większość pozostałych skalę problemu nierówności płci na terenie gminy oceniła jako niską. Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Rozkład odpowiedzi ilustruje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 16. Czy uważa Pani/Pan, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Prawie 40% badanych nie widzi potrzeby podejmowania działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji płciowej. Nieliczni uznali, że takie działania są potrzebne i powinny koncentrować się przede wszystkim w obszarze rynku pracy, jednakże niemal jedna trzecia ankietowanych nie potrafi rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Ankietowani raczej nie zauważają problemu nierówności szans i dyskryminacji płciowej, wielu z nich nie potrafi ocenić skali tego problemu. Można domniemywać,

iż bierze się to stąd, że większość badanych nie spotkała się bezpośrednio z przypadkami takiej dyskryminacji.

Przy analizie wypowiedzi uczestników ankiety na temat równości szans kobiet i mężczyzn daje się zauważyć znaczny odsetek respondentów, którzy wybierali odpowiedź „nie mam zdania” czy „nie potrafię powiedzieć”. Dowodzi to stosunkowo niewielkiej znajomości tych problemów i skutków, jakie wywołują w funkcjonowaniu społeczeństwa i, być może, wymaga to wyraźniejszej obecności tej tematyki w sferze publicznej.

18. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa w Łączniku (liczba uczniów: 168, liczba nauczycieli: 26)
- Gimnazjum w Białej (liczba uczniów: 135, liczba nauczycieli: 20)
- Gimnazjum w Łączniku (liczba uczniów: 50, liczba nauczycieli: 13)
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Białej (liczba uczniów: 349, liczba nauczycieli: 41)

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż 3 placówki zatrudniają pedagoga i logopedę (brak w Gimnazjum w Białej), wszystkie szkoły zatrudniają psychologa i pielęgniarkę, a Gimnazjum w Białej także doradcę zawodowego. Wszystkie placówki dysponują salą gimnastyczną i zapewniają dostęp do Internetu. Szkoły prowadziły dożywianie uczniów; bezpłatne posiłki spożywało w sumie 33 dzieci. Nie zgłoszono zapotrzebowania na rozszerzenie tej formy pomocy. W wymienionych szkołach dzieci mają zapewnione zajęcia świetlicowe.

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym i w Gimnazjum w Białej utworzono klasy integracyjne. Szkoły organizują także nauczanie indywidualne. Wszystkie szkoły oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne i logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne, rozwijające i rewalidacyjne.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Placówki oświatowe w Białej mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich: rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów; koła przedmiotowe, sportowe, artystyczne, zajęcia wyrównujące. W szerokiej gamie propozycji znalazły się też bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, a także kółko religijne.

Patologiczne zjawiska i negatywne zachowania

Przedstawiciele szkół zapytano o patologiczne zjawiska i negatywne zachowania obserwowane w społeczności uczniowskiej. Ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 43. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2017/2018

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	4	28	-
sięganie po alkohol	2	2	2
sięganie po narkotyki	-	-	4
niszczenie mienia szkolnego	1	1	3
kradzieże na terenie szkoły	1	3	3
dyskryminacja	1	20	3
udział w grupach negatywnych	-	-	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	4	58	-
autoagresja	3	8	1
ucieczki z domu	1	2	3
przestępczość ujawniona	-	-	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	5	2

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Przedstawiciele 3 placówek stwierdzili, iż w ciągu trzech ostatnich lat odnotowuje się wzrost liczby negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w społeczności uczniowskiej.

Przedstawiciele szkół zapytano również stwierdzone dysfunkcje i patologie w otoczeniu domowym uczniów. Szczegółowe informacje w tej kwestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 44. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2017/2018

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3
zaniedbanie	-
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	-
przemoc w rodzinie	5
wykorzystywanie seksualne dzieci	-
przestępczość	

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono pojedyncze przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz przemocy w rodzinie. W odczuciu respondentów w ostatnich trzech latach raczej nie przybyło zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji w rodzinach uczniów.

Współpraca szkoły z rodzicami uczniów

Przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie. Rodzice są informowani o problemach dotyczących szkoły i uczniów, biorą udział w zebraniach, odbywane są spotkania i rozmowy indywidualne, co ma za zadanie wspieranie kompetencji wychowawczych. Prowadzona jest pedagogizacja rodziców oraz prelekcje i szkolenia. Rodzice włączają się również w działania realizowane na terenie szkół, poprzez pomoc w organizacji imprez świątecznych i okolicznościowych, festynów szkolnych, akademii, wycieczek czy akcji charytatywnych

Współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami

Jest, zdaniem przedstawicieli wszystkich badanych placówek, zadowolająca. Do podmiotów, którymi szkoła najczęściej współpracuje zaliczyli: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rodzinny, Policję i Fundację „Świat na tak”.

Pomoc, jaką szkoła oferuje dzieciom z rodzin ubogich

Opiera się o współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, polega przede wszystkim na zapewnieniu możliwości bezpłatnego dożywiania. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na zwolnienie z różnego rodzaju opłat i składek, bezpłatne podręczniki i wszelką inną pomoc rzeczową.

Pomoc, jaką szkoła oferuje dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

Przebiega we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądem Rodzinnym, kuratorami i Policją, a także Ochotniczym Hufcem Pracy. Przeprowadzane są rozmowy indywidualne z dziećmi i rodzicami, konsultacje z pedagogiem i psychologiem. Zapewniane jest wsparcie i informacja o dostępnych formach pomocy specjalistycznej.

Pełniejsze rozpoznanie problemów rodzin i uczniów, także w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Wymaga, zdaniem pedagogów, lepszego przepływu informacji oraz ściślejszej współpracy między szkołą, OPS, Policją i Zespołem Interdyscyplinarnym. Pomocne byłyby także ankiety (anonimowe) przeprowadzane wśród uczniów, rodziców i nauczycieli. Podkreślono potrzebę dokładnego monitorowania sytuacji rodzin zagrożonych patologiami. Postulowano także poszerzenie tematyki lekcji wychowawczych w zakresie problemów wieku dorastania i rozpoznawania własnych stanów emocjonalnych. Niektórzy uznali, że dotychczas prowadzone działania są wystarczające.

Poprawa efektywności procesu kształcenia i wychowania

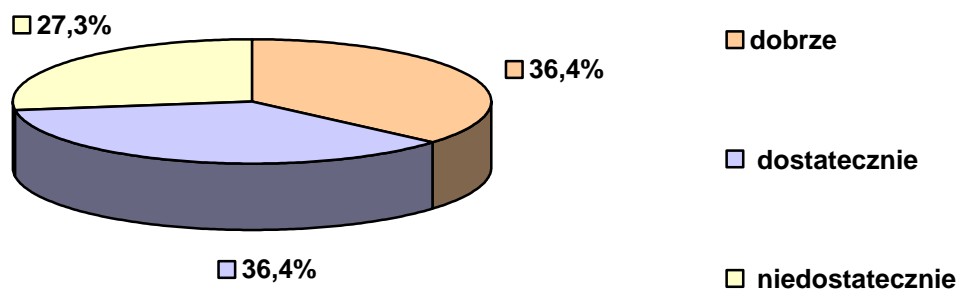
Wymaga, zdaniem pedagogów, ściślejszej współpracy ze specjalistami w zakresie rozpoznania i rozwiązywania współczesnych problemów dzieci i młodzieży; dotyczy to zarówno nauczycieli, wychowawców, rodziców, ale też uczniów. Konieczna jest także w wielu przypadkach pedagogizacja rodziców. Należy również współpracować z Policją i instytucjami pomocowymi, aby właściwie rozpoznać problemy w środowisku rodzinnym ucznia i móc odpowiednio reagować.

Zagadnienia dotyczące sytuacji dzieci i młodzieży w gminie Biała znalazły się również w badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród mieszkańców.

Działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży, to – według uczestników ankiety – zapewnienie większej liczby zróżnicowanych tematycznie zajęć pozalekcyjnych, organizowanie imprez sportowych i kulturalnych adresowanych do młodzieży oraz stworzenie miejsc spotkań dla młodych ludzi (świetlic, klubów), a także organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z terenów wiejskich oraz z rodzin ubogich bądź dotkniętych uzależnieniami i przemocą w rodzinie.

Przedstawiciele społeczności lokalnej poproszono również o wyrażenie swoich opinii na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych dobrze lub dostatecznie oceniła podejmowane w gminie działania w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Jednak ponad jedna czwarta badanych jest przeciwnego zdania.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Biała wynika, że w latach 2016-2017 liczba osób w wieku poprodukcyjnym była większa niż w roku 2015, a w roku 2018 porównywalna, i udział tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie ludności gminy również był większy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 45. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba mieszkańców gminy ogółem	10 636	10 592	10 507	10 455
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 007	2 033	2 146	2 004

udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy	18,8%	19,1%	20,4%	19,7
--	-------	-------	-------	------

Dane Urzędu Miejskiego w Białej.

Przytoczone dane pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje niejednokrotnie konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej w 2018 roku udzielił pomocy 84 osobom w wieku powyżej 61 lat, co przełożyło się na 39,6% ogółu odbiorców pomocy społecznej w gminie.

W ramach swojej działalności OPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Na przestrzeni lat 2015-2018 widoczny jest wzrost zapotrzebowania na takie usługi, co pozostaje w korelacji do sytuacji demograficznej i zjawisk opisanych powyżej. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

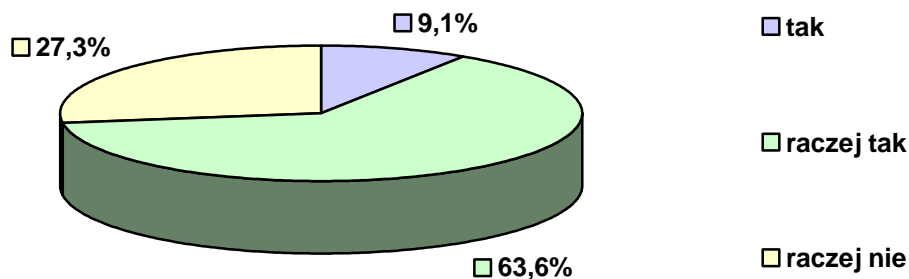
Tabela 46. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba rodzin	26	29	37	37
liczba osób łącznie w rodzinach	32	36	50	48

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie, potrzeb osób starszych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość mieszkańców uważa, że w działaniach realizowanych w gminie uwzględnia się potrzeby osób starszych, ale znaczna część badanych nie podziela tego zdania.

Pewnym odzwierciedleniem takiego stanowiska jest opinia ankietowanych mieszkańców, którzy nieposzanowanie osób starszych umieścili wśród problemów najbardziej uwidaczniających się w gminie. Jak już pokazano wyżej, większość respondentów uważa że w działaniach podejmowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby seniorów, jednocześnie jednak wsparcie osób starszych uznano za jeden z obszarów, w których działania te są najbardziej niezadowolające.

Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na problemy zdrowotne, niewystarczający dostęp do usług medycznych i trudności komunikacyjne. Zwrócono uwagę także na: niskie dochody seniorów przyczyniające się do ubóstwa, samotność, osłabienie kontaktów z rodziną i znajomymi, bezradność, poczucie nieprzydatności.

Co zrozumiałe, nawiązano do tych kwestii w odpowiedziach na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych w gminie. Przede wszystkim poruszano potrzebę monitorowania tej sytuacji przez odpowiednie instytucje pomocowe. Zdaniem ankietowanych niezwykle ważne dla osób starszych jest ułatwienie dostępu do stałej opieki medycznej, między innymi poprzez domowe wizyty lekarskie. Zgłoszono też postulat o wzbogaceniu oferty w zakresie spędzania wolnego czasu, realizacji pasji i zainteresowań poprzez organizowanie spotkań, warsztatów, imprez okolicznościowych oraz szerokiej gamy zajęć.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, których rokrocznie przybywa. Ankietowani dostrzegają różnego rodzaju

problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny sytuacji seniorów oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość ankietowanych stanowiły osoby przed 55 rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, nie była reprezentowana. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące aktualnej liczby osób niepełnosprawnych są często trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Wyniki spisu dotyczące osób niepełnosprawnych nie zawsze są dostępne na poziomie gmin, a po upływie kolejnych lat dane liczbowe należałoby traktować jako szacunkowe. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie Biała zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej wynika, że w latach 2015-2018 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby osób i rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które otrzymywały tego rodzaju wsparcie wykazywała tendencję wzrostową.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez OPS w latach 2015-2018.

Tabela 47. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2015 -2018

	2015	2016	2017	2018
liczba rodzin	47	50	50	51

liczba osób łącznie w rodzinach	99	119	115	120
---------------------------------	----	-----	-----	-----

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej.

Należy dodać, że w 2018 roku OPS wypłacił 443 świadczenia w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Prudniku dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom w latach 2015-2018. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 48. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018
liczba orzeczeń o niepełnosprawności	160	182	200	217
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	897	638	658	700
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	258	204	227	155
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	531	352	353	183
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	108	82	79	55

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Prudniku.

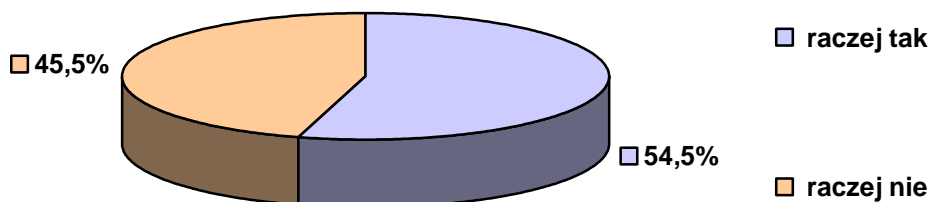
Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Biała mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej izolację, samotność, a także brak akceptacji. Pojawiły się również uwagi o różnego rodzaju barierach technicznych, architektonicznych i komunikacyjnych utrudniających codzienne życie osób z niepełnosprawnościami.

Odniesienia do tych postulatów pojawiły się z kolei w odpowiedziach na pytanie o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. Podkreślano potrzebę umożliwienia takim osobom zdobycia kwalifikacji i podjęcia pracy. Za ważne uznano upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy, także finansowej. Podkreślano także rolę integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz konieczność likwidacji wszelkiego rodzaju barier utrudniających im codzienne funkcjonowanie i osobisty rozwój.

Uczestnicy badania ankietowego zostali zapytani czy według ich wiedzy w działaniach prowadzonych w gminie uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych. Wykres zamieszczony poniżej zawiera rozkład opinii na ten temat.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Nieco więcej niż połowa ankietowanych uważa, że w działaniach prowadzonych na terenie gminy raczej uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych. Mieszkańcy dostrzegają też nie zawsze pozytywne nastawienie otoczenia oraz liczne braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

21. ANALIZA SWOT

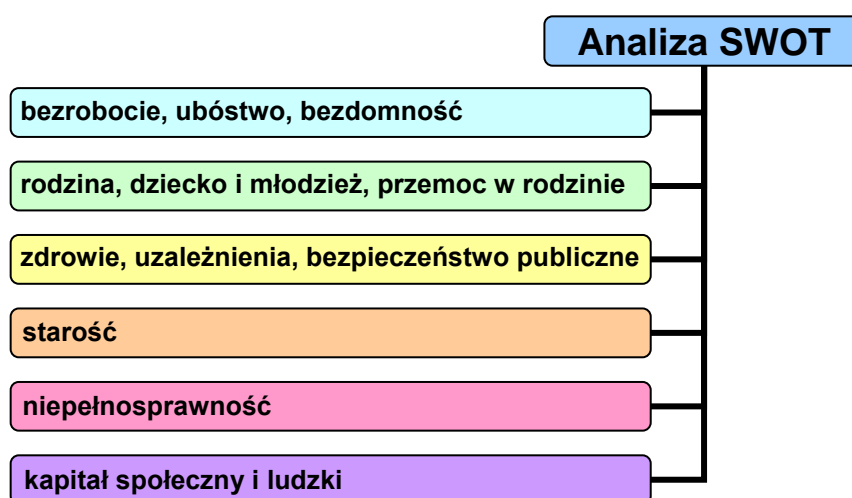
Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse

i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki. Wzięto także pod uwagę kwestie spoza wymienionych obszarów.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie • podejmowanie w gminie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych. • prowadzenie przez samorząd gminy działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • prowadzenie w gminie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • działania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy • brak oferty sektora pozarządowego wspierającej osoby bezrobotne • niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • występowanie zjawiska dziedziczenia biedy i bezrobocia • niski poziom kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych

<p>ubóstwem</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności • dobre przygotowanie pracowników socjalnych do pracy z osobami bezrobotnymi • dobrze rozwinięty system informacji o miejscach pracy • współpraca między OPS a Urzędem Pracy 	
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • zainteresowanie mieszkańców prowadzeniem własnej działalności gospodarczej • znajdowanie zatrudnienia dzięki ofercie działań aktywizujących dla bezrobotnych • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • wzrost liczby ofert pracy dla bezrobotnych • niepostępujące zjawisko ubożenia wśród mieszkańców gminy • zainteresowanie problemami osób ubogich i włączanie się mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich • niewzrastająca liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • wzrost dostępności kształcenia ustawicznego • pogłębianie klimatu sprzyjającego działalności organizacji pozarządowych mogących wpłynąć na ograniczanie zjawiska bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • brak środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczani czających bezrobocie w gminie • brak oferty organizacji pozarządowych w zakresie łagodzenia skutków bezrobocia w gminie • brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • wzrost poziomu bezrobocia wśród kobiet • niechęć bezrobotnych do zmiany swojej sytuacji na rynku pracy • mało miejsc pracy dla osób z niskimi kwalifikacjami • osłonowe programy rządowe (Program 500+ oraz inne rozszerzone programy rządowe dot. świadczeń rodzinnych) przyczyniające się do spadku aktywności zawodowej kobiet • niedocenywanie znaczenia wykształcenia jako wartości

Analiza uwarunkowań dla obszaru *bezrobocie, ubóstwo, bezdomność* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie, podejmowanie w gminie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, prowadzenie przez samorząd gminy działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców i ogólnie prowadzenie w gminie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia.

Istotne znaczenie ma także poprawiająca się od kilku lat sytuacja na rynku pracy i związany z tym spadek poziomu bezrobocia. Szczególnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają jednak liczne słabe strony i zagrożenia, do których należy zaliczyć występowanie zjawiska dziedziczenia biedy i bezrobocia, niski poziom kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych, niechęć bezrobotnych do zmiany swojej sytuacji na rynku pracy, zbyt mało miejsc pracy dla osób z niskimi kwalifikacjami oraz osłonowe programy rządowe, które, jak pokazuje praktyka, raczej nie sprzyjają aktywizacji zawodowej.

RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin w gminie • wsparcie asystentów rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • oferta placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice środowiskowe) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój uczniów • oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży • oferta organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • aktywna współpraca między instytucjami 	<ul style="list-style-type: none"> • deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie • niewystarczająca edukacja grup samopomocowych • słabe działania na rzecz upowszechniania idei wolontariatu

<p>zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwa komunikacja między pracownikami sfery samorządowej i pozarządowej 	
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • nienasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie asystentów rodziny w gminie • niewzrastająca w gminie liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia • nierosnąca liczba osób samotnie wychowujących dzieci wymagających wsparcia • brak zapotrzebowania na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • istniejąca oferta opieki żłobkowej i przedszkolnej • sytuacja finansowa gminy pozwalająca na zaspokajanie potrzeb w zakresie edukacji i organizacji czasu wolnego zgodnie z potrzebami dzieci i młodzieży • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zauważalny spadek społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie • rozwój grup samopomocowych • cykliczna edukacja społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • niski poziom świadomości społecznej • przyjmowanie biernej postawy • wzrost liczby założonych „Niebieskich Kart”

Analiza uwarunkowań dla obszaru *rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie* wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin i zapewnianie tym rodzinom wsparcia asystentów rodziny, analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dziecko oraz zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego rodzinom wymagającym tej formy wsparcia, a także odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój dzieciom i młodzieży.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinna zwłaszcza nasilająca się skala przemocy w rodzinie,

wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych, a także brak organizacji pozarządowych pomagających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, brak mieszkań chronionych – to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • możliwość poszerzenia zakresu świadczeń medycznych w gminie • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego w gminie • zapewnianie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • diagnozowanie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze • dobry przepływ informacji między organizacjami działającymi w obszarze uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • brak bazy leczenia odwykowego • nieskuteczne przepisy prawa - brak przymusu leczenia odwykowego • niechęć osób uzależnionych do podjęcia leczenia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w ostatnich latach 	<ul style="list-style-type: none"> • zapotrzebowanie na poszerzenie zakresu świadczeń medycznych dostępnych w gminie • wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • brak możliwości zatrudnienia odpowiedniej do potrzeb liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi

<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • zwiększająca się świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • niewzrastające zagrożenie przestępczością nieletnich w gminie • wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drogach • dostateczne wykorzystanie systemu informacji • skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych 	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko bezradności społecznej • mała aktywność społeczna mieszkańców
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru *zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne* podkreśla istotne zagrożenia, jak np. wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol i/lub narkotyki, brak możliwości zatrudnienia odpowiedniej do potrzeb liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi. Nie bez znaczenia jest także bariera w postaci niechęci uzależnionych do podjęcia leczenia. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost świadomości dzieci i młodzieży z gminy na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami, brak zagrożenia w gminie przestępczością nieletnich), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • systematycznie wzrastająca adekwatnie do potrzeb kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • prawidłowy obieg informacji o formach pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak klubów seniora i domów dziennego pobytu • długi czas oczekiwania na miejsce w domach pomocy społecznej i zakładach opiekuńczo-leczniczych • zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno- i dwupokoleniową

<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowy dostęp seniorów do jednostek org. Pomocy społecznej • profesjonalna kadra świadcząca wsparcie osobom starszym 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwości gminy pozwalające na zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych • uwrażliwienie systemu oświaty na potrzeby ludzi starszych • koordynacja działań na rzecz osób starszych • podmiotowe traktowanie osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców • wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • występowanie zjawiska pozostawiania osób starszych bez należytej opieki • niewystarczający dostęp osób starszych do klubu seniora i innych form wsparcia dziennego • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w populacji gminy • wzrost liczby osób samotnych • rozluźnienie więzów rodzinnych • wyjazdy młodych ludzi poza teren gminy

Analiza uwarunkowań dla obszaru *starość* uwypukla mocne strony, takie jak: dobrze przygotowana kadra pracowników świadczących usługi opiekuńcze osobom starszym, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi czy zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej. Uwagę zwracają jednak liczne zagrożenia: rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji gminy, wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, coraz większa liczba samotnych osób starszych, występowanie zjawiska pozostawiania osób starszych bez należytej opieki oraz brak klubów seniora i innych form wsparcia dziennego. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak podmiotów ekonomii społecznej mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne z terenu gminy • bariery architektoniczne • niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki dla osób niepełnosprawnych

<ul style="list-style-type: none"> • świadczenie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętej niepełnosprawnością • aktywne organizacje pozarządowe • angażowanie się osób niepełnosprawnych w rozwiązywanie swoich problemów • dobry przepływ informacji między podmiotami pomocowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający dostęp do danych dot. osób niepełnosprawnych
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • przekazywanie informacji o dostępnych formach pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • oferty pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • brak zapotrzebowania na funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • zainteresowanie przedsiębiorców z gminy zatrudnianiem osób niepełnosprawnych • sytuacja gospodarcza sprzyjająca osobom niepełnosprawnym • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • współpraca sektora publicznego z pozarządowym w sferze pomocy osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób niepełnosprawnych w gminie korzystających z pomocy społecznej • wzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • brak edukacji o potrzebach osób niepełnosprawnych • niewystarczające działania w zakresie likwidacji barier architektonicznych • wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz Usługi opiekuńcze i stacjonarne

Analiza uwarunkowań dla obszaru niepełnosprawność uwypukla mocne strony, takie jak: świadczenie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych na terenie gminy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom

niepełnosprawnym czy upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy. Duże znaczenie ma także zainteresowanie przedsiębiorców z gminy zatrudnianiem osób niepełnosprawnych oraz wzrost społecznej akceptacji. Nie należy jednak tracić z oczu zagrożeń i słabych stron, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich: wzrost liczby osób niepełnosprawnych w gminie korzystających z pomocy społecznej, wzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych, niedostosowana do potrzeb baza rehabilitacyjna i oferta opieki dla osób niepełnosprawnych.

Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców gminy informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • stwarzanie mieszkańcom możliwości zaspokojenia potrzeb w zakresie kultury, sportu i rekreacji • podejmowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie środków finansowych na pomoc społeczną • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej • działania mające na celu promowanie idei wolontariatu • podejmowanie przedsięwzięć promujących i umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie • dobrze rozwinięty system pomocy społecznej zapewniający bezpieczeństwo socjalne 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowana do aktualnych potrzeb sieć placówek pomocy społecznej • duży odsetek osób bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych • niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych

<ul style="list-style-type: none"> • lokalne programy osłonowe wspierające rodzinę 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • wzrost liczby inicjatyw lokalnych • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • wzrost liczby osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • niewzrastająca liczba osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • adekwatny do aktualnych potrzeb poziom kwalifikacji oraz liczebność kadr pomocy społecznej • wzrost liczby osób korzystających z możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych • wzrastające zainteresowanie wolontariatem • polityka prorodzinna wpływająca na poprawę warunków życia społeczeństwa • wzrost gospodarczy powodujący spadek bezrobocia • poprawa jakości życia, polepszenie stanu zdrowia ludności, spadek umieralności 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zapotrzebowania na wsparcie z systemu pomocy społecznej w gminie • niekorzystne tendencje demograficzne • starzenie się społeczeństwa powodujące konieczność zmiany polityki społecznej • spadek liczby urodzeń

Analiza uwarunkowań dla obszaru *kapitał społeczny i ludzki* pokazała zdecydowaną przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, coraz atrakcyjniejsza oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna, inicjatywy na rzecz integracji społeczności lokalnej. Należy także podkreślić pracę odpowiednio przygotowanej kadry pomocy społecznej oraz możliwość pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań w tym sektorze

Jednakże liczne mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Znaczna liczba osób bezrobotnych pozostających bez prawa do zasiłku, wzrastające na terenie gminy zapotrzebowanie na wsparcie ze strony systemu pomocy społecznej przy niewystarczającej sieci placówek tej pomocy to, obok braku organizacji pozarządowych i w obliczu

niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

22. PODSUMOWANIE

Sytuacja demograficzna gminy wskazuje na **starzenie się społeczności**, co będzie wymagało dostosowania usług rynkowych i pomocy instytucjonalnej do potrzeb **osób starszych** o ograniczonej samodzielności, narażonych na długotrwałe choroby bądź niepełnosprawność. Należy rozszerzać działania kierowane do tej grupy wiekowej. Niezbędne jest zatem nawiązanie współpracy samorządu i instytucji ochrony zdrowia. Wsparcie osób starszych uznano za jeden z obszarów, w których działania prowadzone w gminie są niezadowalające.

Co się tyczy **infrastruktury technicznej** w gminie, to jest dość dobrze rozwinięta, należy podkreślić inwestycje prowadzone w tym zakresie. Sytuację **gospodarczą** gminy określa jej rolniczy charakter; funkcjonuje tu blisko 1000 gospodarstw. Ze względu na dobrą jakość gleb uprawia się głównie zboża, przede wszystkim pszenicę, a oprócz tego rzepak, buraki cukrowe i ziemniaki. Prowadzona jest także hodowla trzody chlewnej i bydła mlecznego. Rozwój **turystyczny** może się realizować poprzez promocję walorów krajobrazowych, lasów i ciekawych obiektów dziedzictwa architektury.

Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w latach 2015-2018, nieznacznie zmalała. Gmina udzielała wsparcia rodzinom mającym trudności w samodzielnym ponoszeniu kosztów mieszkaniowych. Liczba dodatków mieszkaniowych spadała z roku na rok.

Ankietowani uznali, iż istnieje potrzeba zapewnienia szerszej oferty w zakresie tworzenia i prowadzenia **placówek dla dzieci do lat 3** oraz zwiększenia liczby zajęć pozalekcyjnych. Ofertę edukacyjną szkół pozytywnie oceniła większość respondentów, podobnie oceniono infrastrukturę oświatową gminy.

Większość ankietowanych pozytywnie oceniła działania w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, ale postulowano także wzbogacenie oferty w tej dziedzinie, szczególnie w odniesieniu do terenów wiejskich. Proces wychowania i edukacji łączy instytucje, rodziny i placówki oświatowe, które monitorują sytuację dzieci w rodzinach zagrożonych patologią lub w sytuacji zaobserwowania kryzysu u dziecka. Szkoły podejmują działania inicjujące udzielenie wsparcia przez inne instytucje, bądź same podejmują się udzielania takiego wsparcia.

Obserwacja funkcjonowania rodzin, z których dzieci uczęszczają do placówek oświatowych ujawnia, iż stosunkowo często dochodzi do dezintegracji rodziny na skutek trudnej sytuacji materialno-bytowej oraz uzależnień.

W kwestii dotyczącej **działalności kulturalnej**, większość ankietowanych dokonała pozytywnej oceny istniejącej oferty, jednak jedna czwarta badanych uznała, że jest niedostateczna.

Opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy zapewnia 5 placówek, w gminie są 4 apteka i 1 punkt apteczny. Ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie pozytywnie oceniła większość badanych. Ankietowani oczekują zwiększenia dostępności lekarzy specjalistów oraz możliwości korzystania z usług stomatologicznych w ramach NFZ.

Bazę **sportową** gminy stanowi 6 obiektów sportowych i rekreacyjnych. W gminie odbywa się wiele imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym, działają kluby sportowe, a mieszkańcy dobrze oceniają ofertę w tej dziedzinie.

Bezpieczeństwo publiczne w gminie zapewnia Policja, a mieszkańcy deklarują, że czują się „bezpiecznie” lub „raczej bezpiecznie”.

Pomoc społeczną w gminie realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Najliczniejszą grupę beneficjentów OPS w 2018 r. stanowiły dzieci i młodzież do lat 16. Ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba to cztery najczęstsze powody ubiegania się o pomoc. OPS realizuje również zadania w ramach innych ustaw, w tym: świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, świadczeń wychowawczych.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej **OPS współdziałał z różnymi podmiotami**, m.in. z organami wykonawczymi i innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływała na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, i pośrednio na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

W 2018 roku na terenie gminy Biała funkcjonowało 26 **organizacji pozarządowych**, które prowadziły działalność w zakresie kultywowania tradycji i kultury regionu oraz krzewienia sportu i rekreacji. W 2018 roku w gminie było 10 parafii rzymskokatolickich.

Respondenci ankiety ocenili, że najbardziej uwidaczniają się w gminie: rozpad rodzin i zanik więzi społecznych oraz bezrobocie i alkoholizm. Z kolei za najbardziej

zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym uznano osoby i rodziny dotknięte ubóstwem, bezrobociem oraz problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Wśród obszarów działań podejmowanych na terenie gminy najłagodniej oceniono ograniczanie bezrobocia, wsparcie osób starszych i przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Zdaniem respondentów, do zniwelowania lokalnych problemów społecznych najbardziej mogą przyczynić się: samorząd, instytucje pomocy społecznej, szkoły, Policja, PCPR, PPP, parafie i organizacje pozarządowe.

Według danych PUP w Prudniku w latach 2015-2018 liczba **osób bezrobotnych** w gminie sukcesywnie malała. Programami aktywizującymi bezrobotnych należy objąć przede wszystkim osoby młode, z krótkim stażem pracy.

Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS z powodu **bezdomności** w latach 2015-2018 była znikoma i ta kwestia nie stanowiła znaczącego problemu społecznego w gminie.

Profilaktyką uzależnień zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe i OPS. W gminie istnieje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach którego okresowo zbierają się grupy robocze i opracowują plany działania. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS w związku z alkoholizmem była niewielka. Alkoholizm był jednak jednym z częściej wskazywanych problemów lokalnych dostrzeganym przez respondentów.

W obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie ważne jest zapewnienie ciągłości podejmowanych wcześniej działań profilaktycznych, w szczególności przez działalność ZI i grup roboczych oraz realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych.

Niewielu badanych dostrzega problem **nierówność szans kobiet i mężczyzn**. Zdaniem większości ankietowanych płeć nie ogranicza możliwości kariery, a skala zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć w gminie jest raczej niska.

Nieco ponad 50% badanych uważa, iż w realizowanych w gminie działaniach uwzględnia się potrzeby **osób niepełnosprawnych**. Wśród działań, jakie należy podjąć w najbliższym okresie, wymieniono głównie umożliwienie osobom niepełnosprawnym rozwoju osobistego, zdobycia kwalifikacji i podjęcia pracy. Za równie istotne uznano eliminowanie barier i dostosowywanie przestrzeni publicznej oraz organizację czasu wolnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Biała na lata 2019-2028. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie obecnie, jak i zapobiec ich wystąpieniu w najbliższych latach.

Działania te zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności**
2. **Wspieranie rodzin**
3. **Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
4. **Przeciwdziałanie uzależnieniom**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
7. **Zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
8. **Podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców**
9. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
10. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała na lata 2019-2028, jest następująca:

Gmina Biała

**zapewnia mieszkańcom bezpieczne warunki i równe szanse rozwoju,
realizuje idee społeczeństwa obywatelskiego,
promuje aktywizację społeczną.**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1.

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności.

Cele operacyjne:

- 1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia.**
- 2. Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
- 3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia:

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji materialnej.
2. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
3. Wspieranie osób i rodzin pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych.
4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.
5. Organizowanie zbiórek odzieży, mebli i artykułów gospodarstwa domowego na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i ubogich.
6. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach.
2. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu pozyskiwania informacji o wolnych miejscach pracy.

3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.
4. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
5. Zapewnienie możliwości osobom bezrobotnym i poszukującym zatrudnienia korzystania z poradnictwa specjalistycznego i zapoznania się z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
6. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci.
7. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, mogących tworzyć miejsca pracy.
8. Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
9. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy.
2. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego.
3. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągle 2019-2028

CEL STRATEGICZNY 2.

Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców gminy.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin.**
2. **Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.**
3. **Dbłość o rozwój dzieci i młodzieży.**
4. **Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin:

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.
2. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
3. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
5. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
6. Rozwijanie współpracy z pedagogami szkolnymi.
7. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych.
8. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego dla rodzin naturalnych oraz zastępczych.
9. Wspierania inicjatyw mających na celu tworzenie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.
10. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.
11. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.
4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
6. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
7. Organizowanie warsztatów dla dzieci i młodzieży w zakresie uświadamiania problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Dbałość o rozwój dzieci i młodzieży.

1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie.
2. Doskonalenie kadr oświatowych poprzez zapewnienie nauczycielom możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

5. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
6. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
7. Rozszerzanie w miarę posiadanych możliwości oferty zajęć pozalekcyjnych.
8. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia:

1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
3. Dbłość o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy.
4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy.
5. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy.
6. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2028

przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo- rekreacyjne, świetlice.	pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.		
--	--	--	--

CEL STRATEGICZNY 3.

Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

1. **Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.**
2. **Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.

1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
5. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych.
6. Rozwój infrastruktury dla osób starszych, m.in.: utworzenie „mieszkań chronionych, treningowych, wspieranych”.
7. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne.
8. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem.
9. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia Klubu Seniora – placówki wsparcia na terenie gminy.
10. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych.

11. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie:

1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym
2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.
3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi.
4. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
5. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
6. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2028

CEL STRATEGICZNY 4.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy.

Cele operacyjne:

- 1. Przeciwdziałanie przestępczości, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.**
- 2. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości:

1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.
2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością.
3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze.
4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów:

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym.
4. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej negatywnych skutków.

5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągłe 2019-2028

CEL STRATEGICZNY 5.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.**
2. **Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie niezbędnych środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej.
3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego.
4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej.

5. Rozwijanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin.
6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy i sektorem pozarządowym oraz Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego:

1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.
2. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
4. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
5. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.	organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.	działania ciągle 2019-2028

3. MIERNIKI REALIZACJI CELÓW, PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane poniżej mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	mierniki realizacji celu	prognoza zmian
1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną, - liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności, - liczba osób bezrobotnych w gminie, - liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia, - liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych, - liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób zaktywizowanych, - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji rodzin i osób ubogich, - większe uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem ubóstwa, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy, - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej

<p>2. Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, - liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin, - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, - liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie, - liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego, - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, - liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - poszerzenie wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie, - polepszenie dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych, - poszerzenie wiedzy
--	--	---

		<p>mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia
<p>3. Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców, - liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane OPS-u oraz PCPR-u), - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, - liczba przedsięwzięć organizowanych z myślą o aktywnym spędzaniu czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - uwrażliwienie społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - utworzenie wsparcia w formie "mieszkań chronionych, treningowych, wspieranych", - pełniejsza integracja ze środowiskiem.
<p>4. Zapewnienie bezpieczeństwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zagrożenia przestępczością,

<p>mieszkańcom gminy</p>	<p>w tym z udziałem nieletnich,</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych, - liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy, - poprawa bezpieczeństwa na drodze.
<p>5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej, - liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, - liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych, - liczba projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. - liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych, - liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami. 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - zróżnicowanie form i zwiększenie efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

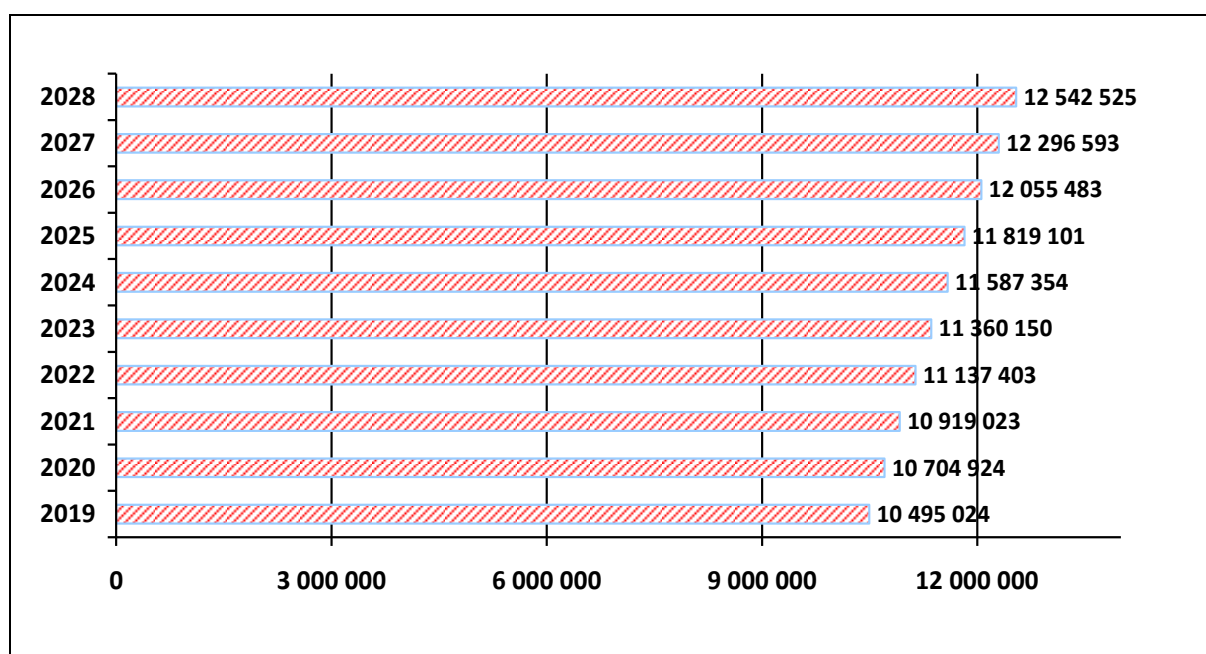
Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 49. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała na lata 2019-2028

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach				
2019	2020	2021	2022	2023
10 495 024	10 704 924	10 919 023	11 137 403	11 360 150
2024	2025	2026	2027	2028
11 587 354	11 819 101	12 055 483	12 296 593	12 542 525

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 20. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała na lata 2019-2028 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Burmistrzowi i Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Pierwsza ocena nastąpi do 30 czerwca 2020 r.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane w dokumencie mierniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała na lata 2019-2028 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Program Wspierania Rodziny
2. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3. Program Przeciwdziałania Narkomanii

4. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

5. Program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała na lata 2019-2028 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących na terenie gminy, jak i tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Skuteczność wyznaczonych działań w strategii będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	65
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	5
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2015-2018.....	14
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2015-2018.....	14
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2015-2018.....	14
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2018 r.....	15
Tabela 7. Indywidualna działalność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2015-2018	16
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2015-2018	17
Tabela 9. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2015-2018.....	18
Tabela 10. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2017/2018	18
Tabela 11. Placówki kultury w gminie w 2018 r.	20
Tabela 12. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2018 r.....	22
Tabela 13. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2018 r.....	22
Tabela 14. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie Biała w 2018 r.	23
Tabela 15. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2018 r.	23
Tabela 16. Sport i rekreacja w 2018 r.	26
Tabela 17. Baza noclegowa w 2018 r.	26
Tabela 18. Stan zatrudnienia w OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r.....	29
Tabela 19. Wykształcenie kadry OPS oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 r.	29
Tabela 20. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2015-2018	30
Tabela 21. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018.....	31
Tabela 22. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.	31
Tabela 23. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2018 r.	31
Tabela 24. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018	32
Tabela 25. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2015-2018.....	33
Tabela 26. Asystenci rodziny w gminie w latach 2015-2018.....	34
Tabela 27. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2015-2018	34
Tabela 28. Inne formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2015-2018	35
Tabela 29 Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2018	36
Tabela 30. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2015-2018	37
Tabela 31. Działalność PCPR- w odniesieniu do mieszkańców gminy Biała w zakresie pieczy zastępczej w latach 2015-2018	38
Tabela 32. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie Biała	39
Tabela 33. Parafie rzymskokatolickie i kościoły na terenie gminy Biała.....	40
Tabela 34. Stan bezrobocia w gminie w latach 2015-2018	43
Tabela 35. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2015-2018	44
Tabela 36. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	44
Tabela 37. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS z powodu bezdomności w latach 2015-2018	46
Tabela 38. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2015-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	47
Tabela 39. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w latach 2015-2018 w tym zakresie	47

Tabela 40. Działalność GKRPA w latach 2015-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	48
Tabela 41. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2015-2018	51
Tabela 42. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2015-2018	51
Tabela 43. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2017/2018	56
Tabela 44. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2017/2018.....	57
Tabela 45. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2015-2018	59
Tabela 46. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2015-2018	60
Tabela 47. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2015 -2018.....	62
Tabela 48. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane w latach 2015-2018	63
Tabela 49. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biała na lata 2019-2028.....	93

Wykresy

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	20
Wykres 2. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ...	21
Wykres 3. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców? ...	21
Wykres 4. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców? ...	24
Wykres 5. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?	27
Wykres 6. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	28
Wykres 7. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie? ..	41
Wykres 8. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?.....	42
Wykres 9. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	42
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	46
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki stosowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	49
Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	49
Wykres 13. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	53
Wykres 14. Czy wg Pani/Pana zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają na terenie gminy stworzone jednakowe warunki umożliwiające im rozwój osobisty i zawodowy?.....	53
Wykres 15. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?	54
Wykres 16. Czy uważa Pani/Pan, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?	54
Wykres 17. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	59
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	61
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?.....	64
Wykres 20. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii.....	93